

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Martina Homer

Migrantska kriza in zaznavanje ogrožanja varnosti

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Martina Homer

Mentor: izr. prof. dr. Iztok Prezelj

Migrantska kriza in zaznavanje ogrožanja varnosti

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Migrantska kriza in zaznavanje ogrožanja varnosti

Množične migracije in z njimi povezani begunci postajajo vse bolj pereč problem s katerim se v zadnjem času sooča Evropa. Državljska vojna, ki se je leta 2011 začela v Siriji, je v beg za preživetje pognala na milijone ljudi. Proti Evropi so se začeli zgrinjati tako ljudje, ki so do mednarodne zaščite upravičeni, kot tudi tisti, ki so krizo želeli izkoristiti za izboljšanje svojega ekonomskega položaja. Čeprav je Evropa množičnih migracij vajena, pa je obseg trenutne migrantske krize tako velik, da Evropa za zdaj ne najde ustrezne rešitve. Edini dogovor, ki preprečuje trenutni večji naval beguncev, je sporazum med EU in Turčijo o zadrževanju migrantov na njenem ozemlju, ki pa stoji na precej trhljih temeljih, saj Turčija grozi z njegovo prekinitvijo, če EU za turške državljane ne odpravi vizumov. Poleg tega se EU ne more poenotiti o kvotah za premestitev beguncev iz dveh begunsko najbolj obremenjenih držav – Grčije in Italije. Medtem ko so nekatere države nastrojene proti vsakršnemu sprejemanju beguncev, jih druge na široko vabijo v svojo domovino. Strah pred islamizacijo in nedavni teroristični napadi, ki so jih zakrivali pripadniki islamske vere, med ljudi vnašajo odpor pred tujim in neznanim. O tem, ali je strah upravičen ali pa gre le za ksenofobijo, tj. neupravičen strah, je za zdaj še prehitro sklepati. Najpomembneje pa je ljudi ozaveščati in jih s tem pomiriti, sprejete begunce pa čimprej integrirati v družbo.

Ključne besede: migrantska kriza, ksenofobija, Sirija, grožnje varnosti, begunci.

Migrant crisis and the perception of security threats

Refugees and mass migration are one of the most pressing problems which Europe has been facing recently. Since the start of Syrian civil war in 2011, millions of people fled their homes in attempt to reach Europe. But not all of them are eligible to claim the asylum. Among refugees which are protected under international law, there are people who are not fleeing from war but want to exploit the crisis to improve their economic situation. Although mass migration is not new to Europe, the scope of the current migrant crisis is so big that Europe can not cope it on its own. The only agreement that currently prevents major influx of refugees is the agreement between the EU and Turkey on the retention of migrants on Turkish territory but it stands on pretty shaky foundations as Turkey threatens with its termination if Turks do not gain visa free access to EU. In addition, the EU can not find common solution on quota system for the relocation of refugees from two of refugees most overloaded countries – Greece and Italy. While some countries do not want to accept any refugees, others are inviting them with open hands. The fear of Islamisation and recent terrorist attacks committed by Muslims are causing resistance against foreign and unknown. It is difficult to determine whether the fear is justified or not (xenophobia). Most important thing to do is to raise awareness among people to calm them down and try to integrate refugees into society as soon as possible.

Key words: migrant crisis, xenophobia, Syria, security threats, refugees.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	5
2	METODOLOŠKI OKVIR	7
2.1	Predmet in cilj preučevanja	7
2.2	Hipoteza.....	7
2.3	Metode preučevanja.....	7
2.4	Opredelitev pojmov	8
3	MIGRACIJE	10
3.1	Vrste in vzroki migracij	10
3.1.1	Ilegalne migracije	12
3.2	Vzrok begunske krize: sirska državljanska vojna.....	13
3.3	Zaščita beguncev po mednarodnem pravu	14
4	GROŽNJE VARNOSTI V SODOBNI DRUŽBI	17
4.1	Zaznavanje migracij kot grožnje varnosti	18
4.1.1	Zaznavanje s strani političnih elit.....	22
4.1.2	Zaznavanje s strani medijev	26
4.1.3	Zaznavanje s strani ekstremnih desničarskih skupin.....	29
4.1.4	Zaznavanje s strani prebivalcev	32
4.2	Ksenofobija ali sovraštvo	36
5	ZAKLJUČEK.....	38
6	LITERATURA.....	42

KAZALO SLIK

Slika 4.1	Zadeve s katerimi se sooča EU.	32
Slika 4.2	Zadeve s katerimi se sooča vaša država.	33
Slika 4.3	Skupna evropska migracijska politika.	34
Slika 4.4	Imigracije ljudi iz tretjih držav.....	35

1 UVOD

Po svetu je v vsakem trenutku na begu več milijonov ljudi. Število oseb, ki so zaradi nasilja, preganjanja in vojn morali zapustiti domove je lani prvič preseglo mejo 60 milijonov. Samo v Siriji je od izbruha državljanske vojne, marca 2011, svoje domove zapustilo okoli 11 milijonov Sircev. Večina se je zatekla v sosednje države, ali pa so si zatočišče poiskali na mirnih območjih Sirije. Po podatkih Visokega komisariata Združenih narodov za begunce (v nadaljevanju UNHCR) jih je 4,8 milijona pobegnilo v Turčijo, Libanon, Jordanijo, Egipt in Irak, 6,6 milijonov pa je notranje razseljenih v Siriji. Približno milijon ljudi je zaprosilo za azil v Evropi, največ v Nemčiji in na Švedskem (Syrian Refugees 2016). Begunci so sicer v velikem številu na evropska tla prihajali že prej, a s tako nenadnim in množičnim prihodom kot je tokratni, se Evropa še ni soočila. Vzrokov za tako nenaden, masoven naval beguncev je več. Ključen je ta, da so se meje, predvsem na balkanski migrantski poti, kjer osrednjo vlogo igra Turčija, odprle. Prihod beguncev iz Turčije v Grčijo in naprej proti Madžarski ni bil več tako težak. Drugi pomemben vzrok pa je zaostrovanje razmer v Siriji. Sirski predsednik Bašar Al Asad je napovedal splošno mobilizacijo na območjih pod njegovim nadzorom, zato med temi begunci prevladujejo mladi moški (TV Slovenija 2015a). Po podatkih UNHCR je bila spolna sestava beguncev, ki so leta 2015 v Evropo prišli po morju naslednja: 25 % otrok, 17 % žensk in 58 % moških. Zadnje čase se odstotek moških zmanjšuje, povečuje pa se delež žensk in otrok. Medtem, ko se nekatere države prebežnikov na vse načine otepajo, so jim druge pod velikim pritiskom mejo odprle. Med članicami EU sta vrata za begunce odprli Švedska in Nemčija. Slednja se je odločila tudi začasno ukiniti določila Dublinske uredbe, ki med drugim določa, da o izdaji azila odloča članica EU v katero je migrant najprej vstopil. To določilo beguncem preprečuje, da bi prošnjo za azil oddali v več kot eni državi. Nemčija je do konca leta 2015 sprejela več kot milijon beguncev, kar državo postavlja pred vprašanje, kako jih v družbo integrirati (European Parliament 2016). Mnogi so mnenja, da pod pretvezo solidarnosti Nemčija rešuje predvsem svoj demografski problem. Država ima namreč najnižjo stopnjo rodnosti na svetu. Obenem pa tudi računa, da si bo z begunci znižala stroške dela in ohranila nadaljnjo gospodarsko rast in globalno konkurenčnost. Nemška kanclerka, Angela Merkel, je z dobrodošlico beguncem presenetila, predvsem zato, ker je leta 2010 izjavila, da se poskus graditve večkulturne družbe v Nemčiji ni obnesel. V trenutni krizi pa je begunce povabila in pokazala v Evropi najbolj odprt pristop do begunskega vprašanja. Prepričana je namreč, da Nemčija zmore sprejeti in integrirati množico ljudi, ki si želi boljše življenje. Iz

evropskih državah z veliko begunci tudi poročajo o povečani stopnji kriminala, poslabšala se je varnost, več je tatvin, ropov, napadov, posilstev ipd. (The Telegraph 2015).

Najhujša begunska kriza v Evropi po koncu druge svetovne vojne je pokazala, da ta nima načrta, kaj narediti s tako velikim številom beguncev. S protipriseljensko retoriko se strinja vse več Evropejcev, kar vodi v zapiranje meja z ograjami in ponovno uvajanje mejnega nadzora, celo med članicami schengenskega območja. Pomanjkanje skupne evropske rešitve za zajezitev vala beguncev je države prisilila, da so stvari vzele v svoje roke in začele oteževati in omejevati prihode. Toda nobena država svojih meja ne more popolnoma zapreti, vse meje so do neke mere prepustne, saj ljudje vedno najdejo način, kako priti čeznje. Eden izmed teh načinov je organizirano tihotapljenje ljudi v Evropo. Na Madžarsko, ki imajo mejo ograjeno, naj bi vsak mesec vstopilo okoli tisoč ilegalnih migrantov, na slovenski južni meji pa policisti mesečno ujamejo približno 60 ljudi. Po podatkih evropskega policijskega urada Europol, v Evropi deluje več kot 30 tisoč tihotapcev z ljudmi, ki na račun njihove krute usode bogato služijo, saj je to trenutno bolj dobičkonosen posel kot trgovina z orožjem ali drogami. Tudi če se migranti do destinacije prebijajo, so pogoji v katerih delajo zelo slabi in v nasprotju s tem, kar jim je predstavljeno v medijih in kar jim obljublajo posredniki. Imigracijski status postaja vse bolj vprašanje socialne vključenosti oz. izključenosti, idilična slika Zahoda pa se kmalu po prihodu priseljencev razblini. Ker se EU s krizo ni bila zmožna spopadati sama, je s Turčijo sklenila dogovor, da slednja vse begunce, ki ilegalno vstopijo v Evropo prek turškega ozemlja, vzame nazaj, v zameno pa bi EU pospešila pogajanja za vstop Turčije v EU, še prej pa za turške državljane odpravila vizume. Prebežniki, ki v Grčiji za azil niso zaprosili ali pa so bile njihove prošnje zavrnjene, bodo tako vrnjeni turškim oblastem. Ta ukrep je skoraj popolnoma ustavil tok migrantov, vendar Turčija nenehno grozi, da ga bo preklicala, če EU ne izpolni svojega dela dogovora. Najbolj skeptične evropske države se zato že pospešeno pripravljajo na morebiten nov val prebežnikov (TV Slovenija 2015a).

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Predmet in cilj preučevanja

Predmet proučevanja diplomskega dela je aktualna migrantska kriza ter z njo povezane varnostne grožnje. Cilj proučevanja je predstaviti migracije kot varnostno grožnjo; ugotoviti, kako migrantsko krizo zaznavajo različni družbeni akterji – prebivalci, politične elite, mediji in ekstremne desničarske skupine ter raziskati, ali je strah pred migranti upravičen, ali pa gre le za ksenofobijo.

2.2 Hipoteza

Množične migracije v trenutni krizi za vse vpletene akterje, ki sem jih preučevala (prebivalci, politične elite, ekstremne desničarske skupine in mediji) predstavljajo vedno večjo varnostno grožnjo.

2.3 Metode preučevanja

Pri pisanju diplomske naloge bom za preučevanje izbrane teme uporabila več metod družboslovnega raziskovanja. Kot prvo bom uporabila metodo zbiranja primarnih in sekundarnih virov, kar bo predstavljalo temelj za nadaljnje delo. V pomoč mi bo domača in tuja strokovna literatura, uradni dokumenti, uradne spletne strani ter raziskave javnega mnenja. Največji delež bodo predstavljali spletni mediji, saj se stanje na področju begunske krize iz dneva v dan spreminja. Za razlago temeljnih pojmov bom uporabila opisno metodo, primerjalna metoda pa mi bo prav prišla pri iskanju podobnosti in razlik pri zaznavanju groženj med različnimi akterji. Nato se bom lotila analize in interpretacije vseh zbranih virov ter anket.

2.4 Opredelitev pojmov

Migrant

Na mednarodni ravni ni splošno sprejete definicije migranta. Mednarodna organizacija za migracije (v nadaljevanju IOM), migranta opredeljuje kot vsako osebo, ki se giblje, ali se je gibala preko mednarodnih meja, ali znotraj države, stran od svojega običajnega prebivališča, ne glede na (1) pravni položaj osebe, (2) ali je gibanje prostovoljno ali prisilno, (3) kakšni so vzroki za gibanje in (4) dolžino bivanja (IOM 2011, 61).

Združeni narodi migranta definirajo kot posameznika, ki v tuji državi prebiva več kot leto dni, ne glede na vzroke, prostovoljnost/prisilnost ali namen odhoda. Po tej definiciji se ljudje, ki potujejo za krajše obdobje, npr. turisti in poslovneži, ne štejejo kot migranti. So pa v definicijo vštete določene vrste kratkočasnih migrantov, kot so sezonski kmetijski delavci (IOM 2011, 61).

Migranti se od beguncev se razlikujejo po tem, da se lahko kadarkoli prostovoljno vrnejo nazaj v svojo matično domovino, medtem ko begunci, zaradi nevarnosti preganjanja ali smrti, ki bi jih lahko doletela v domovini, tega ne morejo. Migranti se torej sami odločajo, ali se bodo na pot odpravili, begunci pa so v to prisiljeni. Razlikovanje med migranti in begunci je zelo pomembno. Države se z migranti ukvarjajo v okviru svojih zakonov in postopkov priseljevanja, z begunci pa v okviru norm za zaščito beguncev in azilnih postopkov, ki jih določata nacionalna zakonodaja in mednarodno pravo (UNHCR 2016b).

Begunec

Konvencija o statusu beguncev iz leta 1951 (v nadaljevanju Konvencija) določa, da je begunec (Konvencija o statusu beguncev 1951, 1. čl.):

oseba, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem, osnovanem na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenemu političnemu prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more, ali zaradi takšnega strahu noče uživati varstva te države, ali oseba, ki nima državljanstva, in se nahaja izven države, kjer je imela običajno prebivališče, pa se zaradi omenjenega strahu, ne more ali noče vrniti v to državo. V primeru osebe, ki ima več kot eno državljanstvo, se izraz »država, katere državljan

je», nanaša na vsako od držav, katerih državljanstva ima. Ne velja pa neka oseba za nezaščiten s strani države svojega državljanstva, če brez veljavnega razloga, ki temelji na utemeljenem strahu, ni pripravljena sprejeti zaščite ene od držav, katerih državljanstvo ima.

Notranje razseljene osebe

Za notranje razseljene osebe so pomembna t. i. Vodilna načela o notranje razseljenih osebah iz leta 1998, ki pravijo, da so notranje razseljene osebe »osebe ali skupine oseb, ki so bile prisiljene ali so morale zbežati ali zapustiti svoje domove oz. kraje običajnega prebivališča, še posebej kot posledico oboroženega konflikta, splošnega nasilja, kršitve človekovih pravic ter naravnih in drugih nesreč oz. v izogib le-tem, in ki niso prestopile mednarodno priznane državne meje« (Guiding Principles on Internally Displaced Persons 1998, 5). Notranje razseljene osebe po mednarodnem humanitarnem pravu niso posebna ločena kategorija in se obravnavajo skupaj z begunci (Ambrož in drugi 2009, 138).

3 MIGRACIJE

IOM migracije opredeljuje kot premikanje osebe ali skupine oseb, bodisi preko nacionalnih meja ali znotraj države. Zajema vsakršno gibanje prebivalstva, ne glede na dolžino, sestavo in vzroke. Vključuje tudi migracije beguncev, notranje razseljenih oseb, ekonomskih migrantov in oseb, ki se gibljejo zaradi drugačnih namenov, vključno z združitvijo družin (IOM 2011, 62–63).

Klinar migracije razdeli v dve skupini (Klinar 1967, 16–17):

- *Imigracije* – trajni prihod, priselitev, vselitev v imigrantsko družbo.
- *Emigracije* – gibanje ljudi iz njihove izvirne v imigrantsko družbo.

Oseba, ki svoji izvorno državo zapusti, je tam opredeljena kot emigrant, v družbi, kamor se priseli, pa jo imenujejo imigrant. Tako je vsak migrant hkrati emigrant in imigrant.

3.1 Vrste in vzroki migracij

Mednarodne migracije se pojavljajo predvsem v treh oblikah (ReIPRS 1999):

1. *Regularne, svobodne migracije posameznikov*, ki po lastni volji in v skladu z obstoječimi zakoni spremenijo državo svojega prebivališča.
2. *Prisilne migracije*, ko ljudje bežijo bodisi kot posamezniki v strahu pred preganjanjem ali množično zaradi strahu pred kolektivnimi kršitvami človekovih pravic ali humanitarnega prava ter drugimi okoliščinami, ki jih povzročajo različni konflikti in katastrofe.
3. *Ilegalne migracije*, ki zadevajo prepovedane prehode meja in nedovoljeno bivanje v tuji državi.

Dejavnikov, ki povzročajo mednarodne migracije je veliko, so kompleksni in se prepletajo, zato je natančen vzrok za selitve ljudi velikokrat težko določiti. Malačič dejavnike razdeli na (Malačič 2003, 171):

- *Ekonomske* – migranti si zase in za svoje bližnje prizadevajo izboljšati materialni položaj in blaginjo, zato se preseljujejo v regije z boljšimi ekonomskimi možnostmi.

Boljše ekonomske možnosti pomenijo boljše možnosti za zaposlitev, za podjetniške in investicijske dejavnosti, višji osebni dohodek, boljše delovne razmere, poklicno napredovanje in vrsto drugih ekonomskih ugodnosti v novem okolju.

- *Demografske* – povezani so z značilnostmi reprodukcije prebivalstva. Ljudje se odseljujejo iz regij z visokim naravnim prirastkom ter se priseljujejo v regije, ki imajo nizkega. Nizek naravni prirastek v določeni državi večinoma pomeni, da je ta visoko razvita. Nemčija npr. ima enega izmed najnižjih naravnih prirastkov na svetu.
- *Družbene* – kažejo se v privlačnosti mestnega načina življenja, možnosti izobraževanja otrok, porabe prostega časa ipd.
- *Kulturne* – kulturna sorodnost tuje države pomembno vpliva na odločitev, kam se bo migrant priselil. Podoben način življenja, navade, jezik, veroizpoved so privlačnejše kot povsem neznana, tuja kultura. Zato so se v času velikih migracij v 19. in 20. stoletju, angleži usmerjali v Severno Ameriko, Španci in Portugalci pa v Južno.
- *Geografske* – povezani so z naravno in družbeno geografskimi značilnostmi posameznih regij (podnebje, poselitev, relief, prometnice).
- *Politične* – selitve zaradi strahu pred političnim preganjanjem, ker so ljudem odvzeta osnovna sredstva za preživetje, prizadeto je tudi njihovo dostojanstvo.
- *Okoljske* – okoljski dejavniki so dokaj novi povzročitelji migracij, in se pojavijo kot posledica globalnega segrevanja, prekomernega izčrpavanja naravnih virov, dezertifikacije, deforestacije, erozije prsti in pomanjkanja vode. Vse to vodi v revščino, lakoto in konflikte, kar ljudi sili, da zapustijo svoje domove. Podnebne spremembe npr. vplivajo na pojav novih bolezni, saj se malarija ponovno pojavlja v okoljih, kjer naj bi bila že izkoreninjena. K temu prispevajo tudi prenaseljenost planeta, tanjšanje ozonske plasti in prekomerna onesnaženost nekaterih predelov sveta (Malešič 2012, 264). Mednarodni odbor Rdečega križa opozarja, da je trenutno na svetu več okoljskih beguncev kot beguncev razseljenih zaradi vojne (do leta 2050 naj bi jih bilo že 200 milijonov).

3.1.1 Ilegalne migracije

Ilegalni migrant je po definiciji oseba, ki je nezakonito vstopila v državo. V EU najpogostejše ilegalne migrantske poti potekajo iz severnega dela Afrike v južno Evropo, po zahodnem Balkanu in vzhodnem Sredozemlju (BBC 2016). Imigrantska država leži praviloma na severu ali zahodu, saj so ilegalni migranti v večini primerov ekonomski migranti, kar pomeni, da so njihov končni cilj gospodarsko razvite države.

Okrog migracij, še posebej ilegalnih, se v Evropi in svetu nabira strah, ki naj bi bil upravičen, saj naj bi priseljenci v ciljni državi izvajali različne oblike nasilja nad večinskim prebivalstvom in državo, povzročali ekonomsko neravnotežje ter živeli na obrobni območjih mest (bili bi socialno izključeni, kar bi še povečalo njihovo nezadovoljstvo). Politika težave migrantov izkorišča na gospodarskem področju, saj so poceni delovna sila, ter z nabiranjem političnih točk. Razlog za strah pred ilegalnimi migracijami je tudi naraščajoče kolektivno prizadevanje po varnosti (Medica 2007, 127).

V grobem lahko razlikujemo vsaj tri oblike ilegalnega preseljevanja (Medica 2007, 125):

1. *Migrant legalno vstopi v državo kot turist, sezonski delavec, poslovni potnik, prosilec za azil ali begunec.* Njegova ilegalnost se začne, ko brez dokumentov ostane dlje, kot mu je bilo odobreno, sploh če sprejme zaposlitev brez delovnega dovoljenja. Ta način je najbolj razširjen.
2. *Skriva priselitev ali prestop meje s ponarejenimi dokumenti, ilegalno bivanje v državi in ilegalna zaposlitev.* Ti migranti niso prijavljeni ali pa so registrirani s ponarejenimi dokumenti.
3. *Vstop v državo ob pomoči mednarodnih tihotapskih mrež.* Tega načina se poslužujejo migranti, ki so brez drugih možnosti. Vedno strožji ukrepi za vstop v EU ter poostren nadzor na njenih zunanjih mejah, posamezniku skoraj onemogočajo vstop v katerokoli državo članico, zato se ti obračajo na organizirane kriminalne mreže, ki jim za denar pomagajo prečkati mejo. Toda pomoč kriminalnih združb ima za migrante največkrat negativne posledice. Gre za goljufanje in ropanje migrantov, ki so na milost in nemilost prepuščeni svojim posrednikom (Bade 2005, 445–449). V državah tretjega sveta se tihotapske mreže predstavljajo kot zakonite, specializirane »turistične agencije«. Tihotapci z ljudmi migrante izpostavljajo smrtnim nevarnostim, prevažajo jih v neprimernih prevoznih sredstvih, zabojnikih, za plovbo neprimernih čolnih.

Ravno tihotapci imajo največ koristi od strožje zakonodaje na področju priseljevanja in ograjevanja Evrope.

3.2 Vzrok begunske krize: sirska državljanska vojna

Razkroj sirske države se je začel s t. i. arabsko pomladjo, ko so demonstranti, spomladi leta 2011, zahtevali demokratične spremembe. Predsednik Sirije, Bašar Al Asad, se je na zahteve odzval z nasiljem in demonstracije so se sprevrgle v krvavo državljansko vojno, v kateri je do zdaj umrlo okrog 250 tisoč ljudi. Znotraj države je na begu približno 10 milijonov Sircev, štirje milijoni pa so pobegnili v sosednje države. Po petih letih vojne je pod nadzorom vladnih sil pretežni del zahoda države, okoli 40 % ozemlja nadzorujeta teroristični skupini Fronta al Nusra in Islamska država, 15 % ozemlja na severu pa kurdski uporniki. Islamski državi je uspelo razširiti svojo ideologijo, zbrati veliko denarja in nabrati veliko borcev ter doseči vrsto vojaških zmag v Siriji s ciljem, z vsemi sredstvi razširiti svoje območje delovanja in vladanja. Vojno v Siriji zapleta še spopad med Kurdi in Turčijo. Vojaška koalicija zahodnih in zalivskih držav pod vodstvom ZDA pomaga tistim uporniškim enotam, ki se v Siriji borijo proti Asadovemu režimu in skupini Islamska država, Rusi pa so se v koalicijo povezali s sirskim režimom ter iraško in iransko vlado, saj je Sirija ena izmed glavnih ruskih zaveznic na Bližnjem vzhodu. Čeprav so koaliicijske sile, pod vodstvom ameriškega letalstva, na položaje islamske države, ki se je razširila še po Iraku, izvedle skoraj 12 tisoč napadov, skrajne skupine niso bistveno oslabile (I am Syria 2015).

Državlјanska vojna je Sirijo spremenila v enega glavnih virov vala beguncev, ki se zdaj širi čez Balkan v Slovenijo in druge države EU. Sirski predsednik Bašar Al Asad je izjavil, da je Evropa sama kriva za reko beguncev, ker v njegovi državi podpira teroriste, ki se borijo proti vladi. Asad trenutno obvladuje le še manjši del sirskega ozemlja. Znatna vojaška pomoč, ki mu jo pošilja Rusija je zato več kot dobrodošla. Po nekaj izgubljenih spopadih Asadove vojske z islamističnimi skrajneži, je Rusija zaveznikom v Damasku, začela pospešeno pošiljati vojaško pomoč in vojaške strokovnjake (TV Slovenija 2015b). Rusija si, poleg ohranjanja dolgoletnih vezi s sirskim režimom, ne želi padca Bašarja Al Asada tudi zato, ker je prepričana, da bi to skrajnim islamistom odprlo pot na oblast. Zahodnim državam, ki se zavzemajo za odstavitev sirskega predsednika pa očita, da je njihova politika vojaškega

posredovanja in strmoglavljenja voditeljev v Iraku in Libiji, v ti dve državi prinesla še več nasilja in nestabilnosti. Zato se ruski predsednik trudi, da bi mednarodno javnost prepričal o nujnosti sirskega oblikovanja narodne enotnosti, s predsednikom Asadom na čelu. Pri tej nalogi Rusiji pomaga še en Asadov zaveznik, Iran. Asadov padec bi za Rusijo pomenil hud geostrateški poraz. Po petih mesecih se je ruska vojska iz Sirije nepričakovano umaknila, zračni napadi na položaje skrajnežev Islamske države pa so se nadaljevali (The Telegraph 2016). Razlog za umik je doseg geopolitičnih interesov. Ključen je bil, da ohrani svojo pozicijo na Bližnjem vzhodu oz. jo okrepi. Hkrati je Moskva zagotovila, da so mirovna pogajanja v resnici stekla ter preprečila, da bi katerakoli stran v spopadu postala premočna. Ključnim regionalnim akterjem (Turčiji, Savdski Arabiji in Iranu) je poslala jasno sporočilo, da je dokončna ureditev razmer v Siriji v rokah dveh glavnih igralcev – ZDA in Rusije (TV Slovenija 2016b).

3.3 Zaščita beguncev po mednarodnem pravu

Konvencija o statusu beguncev

Postopek oblikovanja instituta mednarodnega prava, konvencij in smernic za zaščito beguncev se je začel v začetku 20. stoletja, v okviru Društva narodov, predhodnika današnjih Združenih narodov. Velik premik na področju zaščite beguncev pa se je zgodil 28. junija 1951, saj je bila na ta dan sprejeta Konvencija o statusu beguncev. Konvencija in njen Dopolnilni protokol (v nadaljevanju Protokol) iz leta 1967, tako predstavljata temelj današnje zaščite beguncev (slednji razširja njen namen ter odpravlja geografske in časovne omejitve). Konvencija je tudi edini mednarodni sporazum, ki pokriva najpomembnejše vidike njihovega življenja. Opredeljuje, kdo begunec je, ter kakšno pravno zaščito, pomoč in socialne pravice jim morajo države, podpisnice konvencije, zagotoviti (UNHCR 2016a). Begunci imajo po Konvenciji tako pravice kot tudi dolžnosti. Ena izmed pomembnejših pravic je prepoved izгона in zavračanja, ki pravi, da (Konvencija o statusu beguncev 1951, 33. čl.):

nobena država pogodbenica na nikakršen način begunca ne bo izgnala ali prisilno vrnila na meje ozemlja, kjer bi bila ogrožena njegovo življenje ali svoboda zaradi njegove rase, vere, državljanstva, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenega političnega prepričanja. Na to pravico pa se ne more sklicevati begunec, ki zaradi resnih razlogov velja

za nevarnega za varnost države, v kateri je, ali ki, glede na to, da je bil pravnomočno obsojen za posebno težko kaznivo dejanje, predstavlja nevarnost za skupnost te države.

Njihove dolžnost pa so, da ima »vsak begunec dolžnost do države, v kateri se nahaja, še posebej dolžnost, da se ravna po njenih zakonih in predpisih ter ukrepih za vzdrževanje javnega reda in miru (Konvencija o statusu beguncev 1951, 2. čl.).

Konvencija in Protokol sta bistveno prispevala k oblikovanju pomembnih regionalnih dokumentov za zaščito beguncev. Leta 1969 je bila sprejeta Konvencija o beguncih Organizacije afriške enotnosti, leta 1984 pa še Kartagenska deklaracija o beguncih v Latinski Ameriki, ki sta definicijo begunca razširili. Ta sedaj vključuje tudi osebe, ki »bežijo pred zunanjo agresijo, okupacijo, tujo prevlado ali dogodki, ki resno ogrožajo javni red« (Konvencija o beguncih Organizacije afriške enotnosti 1969, 1. čl.). Pravna načela iz naštetih dokumentov so prešla v številne druge mednarodne, regionalne in nacionalne zakonodaje ter prakse.

Čeprav pri beguncih ne gre zgolj za žrtve vojn med civilisti, se problem njihovega statusa in zaščite v novejših obdobjih vedno tesneje povezuje z oboroženimi spopadi oz. grožnjami s takimi spopadi (Jorgan v Ambrož in drugi 2009, 140).

IV. Ženevska konvencija

Begunci kot civilisti uživajo enako splošno zaščito kot ostali civilisti v oboroženih spopadih. Po IV. Ženevski konvenciji se jih obravnava enako kot tujce na ozemlju ene od strani v spopadu (IV. Ženevska konvencija 1949, 35. – 46. čl.). Sila, pod katero oblastjo so zaščitene osebe, z begunci ki niso deležni zaščite nobene vlade, ne bo ravnala kot s sovražnimi tujci samo zato, ker pravno pripadajo sovražni državi (IV. Ženevska konvencija 1949, 44. čl.). Prepovedana so vsakršna posamična in množična preseljevanja oziroma deportacije z okupiranih ozemelj (IV. Ženevska konvencija 1949, 49. čl.).

Tudi v notranjih oboroženih spopadih je prisilno preseljevanje civilnega prebivalstva prepovedano, razen če bi to zahtevala njihova varnost ali imperativni vojaški razlogi. Če bi do preselitve moralo priti, pa morajo biti zagotovljene zadovoljive razmere glede nastanitve, higiene, zaščite zdravja, varnosti in prehrane (Drugi dopolnilni protokol 1977, 17. čl.). Določeno je tudi, da se zaščitene osebe pod nobenim pogojem ne sme predati državi, kjer bi

lahko bile preganjane zaradi svojega političnega ali verskega prepričanja (IV. Ženevska konvencija 1949, 70. čl.).

Državljanov okupacijske sile, ki so si pred začetkom spopada poiskali zatočišče na ozemlju okupirane države, se ne sme zapreti, preganjati, obsojati ali deportirati z okupiranega ozemlja, razen v primeru dejanj, storjenih po izbruhu sovražnosti, ki bi po zakonih države, katere ozemlje je zasedeno, opravičevalo izročitve tudi v mirnem času (IV. Ženevska konvencija 1949, 70. čl.).

4 GROŽNJE VARNOSTI V SODOBNI DRUŽBI

Grožnje varnosti moramo razumeti v kontekstu razmerja do varnosti, kajti brez ogrožanja varnosti termin varnost sploh ne bi obstajal. Nasprotje varnosti je nevarnost oz. ogroženost, ki je posledica delovanja raznih ogrožajočih dejavnikov v naravi, družbi in med družbami (Grizold v Prezelj 2001, 130). V ne-tradicionalnem smislu ogrožanje varnosti pomeni kakršnokoli stanje v katerem ni zagotovljen fizični, duševni, duhovni ali gmotni obstoj posameznika, družbe oz. države. Po Ullmanu (1983, 133) naj bi med grožnje varnosti sodili vsi dogodki, ki grozijo, da bodo vsak hip drastično znižali kvaliteto življenja državljanov, ali da bodo zožili izbiro možnih političnih reakcij, ki jih ima na voljo država in nevladni subjekti (posamezniki, skupine ali korporacije). Grožnjo nacionalni varnosti lahko predstavljajo vojaški spopadi, teroristični napadi, kriminal, naravne in druge nesreče, nalezljive bolezni, kršenje človekovih pravic in svoboščin, slaba gospodarska razvitost, prekomerno kopičenje beguncev in migrantov itd.

Varnost lahko razumemo v negativnem ali pozitivnem smislu. V negativnem smislu je njen pomen prisotnost škodljivih groženj, v pozitivnem pa grožnjo varnosti lahko predstavljajo tudi vsi dejavniki, ki onemogočajo ali otežujejo delovanje družbenih mehanizmov ter instrumentov za zagotavljanje varnosti. Ko govorimo o ogrožanju varnosti ni dovolj vedeti, kateri referenčni objekt imamo v mislih, potrebno je še prepoznati kaj točno je pri tem objektu ogroženo. Lahko je ogrožena njegova varnost, interesi, mir, vrednote, stabilnost ali pravice. Nek pojav (npr. terorizem) lahko hkrati predstavlja grožnjo individualni, nacionalni ali mednarodni varnosti, nacionalnim interesom, nacionalni stabilnosti, nacionalnemu miru ter družbenim vrednotam in človekovim pravicam (Prezelj 2001, 131–133).

Če varnost razumemo po Grizoldu (1999, 23), ki jo opredeli kot stanje, v katerem je fizični, duševni in gmotni obstoj posameznika in družbene skupnosti v razmerju do drugih posameznikov, družbenih skupnosti in narave uravnotežen, potem lahko grožnje varnosti predstavljajo tisti pojavi, ki izdatno zmanjšujejo eksistencialno in razvojno varnost izbranega objekta.

Ogrožanje varnosti se skozi čas spreminja, kot se spreminjajo naše zaznave ogrožanja, posledično pa se spreminjajo tudi nacionalni in mednarodni varnostni instrumenti za spopadanje z grožnjami. V sodobnem in vedno bolj globaliziranem svetu grožnje postajajo vse bolj transnacionalne, kar pomeni, da se širijo preko nacionalnih meja. Tipični primeri

sodobnih transnacionalnih groženj varnosti so tihotapljenje ilegalnega orožja, mamil, nevarnih snovi, prenašanje nalezljivih bolezni, informacijske grožnje, onesnaževanje okolja, naravne in druge nesreče, kot tudi ilegalne migracije o katerih bom več povedala kasneje. Naštetim grožnjam je skupna pretežno nevojaška narava, kar pa ne pomeni, da niso posledica vojaških spopadov ali njihov vzrok. Transnacionalno širjenje ogrožanja varnosti je torej mnogokrat posledica že stopnjevane grožnje na nacionalni ravni (npr. oborožen konflikt) ali pa vzrok stopnjevanja drugih groženj varnosti (npr. povečanje kriminala zaradi ilegalnih migracij) (Prezelj 2002, 426–428).

Mednarodne odnose in varnostno razpravo zaznamuje 5 različnih, med seboj tekmujočih in dopolnjujočih teoretskih paradigem. To so (Malešič 2012, 267):

1. *Realizem* – politika moči in varnosti, ki opozarja na kvaziarhaično naravo svetovnega političnega sistema in ukvarjanje držav z nacionalno varnostjo.
2. *Liberalizem* – politika soodvisnosti in transnacionalnih odnosov, ki poudarja sožitje in interakcijo množice politično aktivnih skupnih v svetovnem sistemu in posledično vprašanj pogajanj ter regulacije odnosov med njimi.
3. *Marksizem* – politika nadvlade in odvisnosti, ki zastavlja vprašanje, kako lahko revne in šibke države obstajajo v globalnem sistemu, ki jih nenehno postavlja v podrejen položaj.
4. *Konstruktivizem* – politika nematerialne moči in varnosti, ki se sprašuje, kako skupne identitete, ideje in norme vplivajo na zagotavljanje mednarodne varnosti.
5. *Kritične teorije varnosti* – politika varnosti in emancipacije, ki opozarja na neustreznost obstoječih teorij, izpostavlja posameznika kot ključnega referenčnega objekta varnosti in varnost povezuje z emancipacijo človeka na različnih področjih njegovega bivanja.

4.1 Zaznavanje migracij kot grožnje varnosti

V varnostni teoriji in praksi poznamo različna razumevanja in pristope pri obravnavanju varnosti držav. Konvencionalno razumevanje nacionalne varnosti temelji na konceptu zunanje ali notranje vojaške ogroženosti. Revizionistična teorija se je od tega vojaškega koncepta nacionalne varnosti oddaljila in vanjo vključila okoljske in socialno-ekonomske dejavnike.

Tretji koncept nacionalne varnosti pa združuje oba pristopa in ima 3 razsežnosti: strateško (tradicionalni pogled na varnost, kot zmožnost družbe, da se brani pred zunanjo vojaško ogroženostjo), režimsko (sposobnost vlade, da se zaščiti pred ogroženostjo, ki jo povzročajo notranji nemiri in konflikti) in strukturno razmerje med prebivalstvom države in njenimi viri, kot so hrana, voda, infrastruktura, življenjski prostor). Begunce lahko razumemo kot dejavnik, ki potencialno vpliva na vse 3 razsežnosti varnosti, kar negativno učinkuje na oblikovanje begunske politike. Opazimo lahko, da se je razumevanje varnostnega vprašanja skozi čas in družbeni razvoj bistveno spreminjalo. Tradicionalnim, vojaškim pogledom na nacionalno varnost so se pridružili modernejši koncepti, ki so predhodne razširjali in nadgrajevali. Razširjali so jih predvsem v smislu večjega vključevanja nevojaških virov ogrožanja, kamor uvrščamo tudi varnostne implikacije množičnih migracij (Malešič 2001, 226–227).

Po koncu hladne vojne so spremembe v svetu povzročile varnostno nestabilnost, katere posledica je bilo med drugim tudi množično preseljevanje ljudi. To je vplivalo na spremembo odnosa mednarodne skupnosti in posameznih držav do beguncev, ki so množično preseljevanje začele presoјati z vidika stanovitnosti držav, mednarodne varnosti in nastajajočega novega svetovnega reda. Z varnostno razsežnostjo migracij je tesno povezana njena politična razsežnost. Migracijski problemi lahko postanejo izrazito politični, kadar množične selitve prebivalstva ustvarjajo notranjepolitično nestabilnost, meddržavne napetosti in ogrožajo mednarodno varnost (Loescher 1992, 3–5). S tem se strinja tudi Malkkijeva (1995, 504), ki dodaja, da se primeri množičnega preseljevanja pogosto obravnavajo samo kot predmet humanitarnosti, premalo pa se upošteva njihova politična in varnostna razsežnost.

Po Lohrmannovem mnenju (2000, 4) množične migracije varnost prizadenejo na treh ravneh:

- Imigrante v industrijskih državah in državah v razvoju vlada in avtohtone družbe obravnavajo kot temeljno varnostno vprašanje, saj ogrožajo ekonomsko blaginjo, družbeno ureditev, kulturne in religiozne vrednote ter politično stabilnost.
- Množično priseljevanje prebivalstva pogosto obremenjuje odnose med državami, slabšanje teh pa lahko vpliva na varnost v regionalnem in mednarodnem prostoru.
- Ilegalne migracije in prisilni pregoni prebivalstva korenito posegajo v individualno varnost ljudi ter njihovo pravico do svobodnega in dostojnega življenja.

Zaradi rasti nezaželenih in pogosto nenadzorovanih gibaj prebivalstva, teoretiki begunce vse bolj zaznavajo kot izziv integriteti in varnosti držav. Množične migracije so pogosto zunanjepolitično sredstvo, begunci pa postajajo instrument vojskovanja (Malešič 2001, 227).

Sprejem večjega števila beguncev vpliva tudi na notranjo politiko, posebej v manj razvitih državah, kjer status države prvega zatočišča predstavlja veliko ekonomsko breme, kar lahko vodi v politično nestabilnost in močan pritisk na vlado, naj priseljevanje omeji (Loescher 1992, 5). Javnost v razvitih zahodnih družbah skrbi, da bi množične migracije ogrozile identiteto in kulturo skupnosti prek preobrazbe etične, kulturne, verske in jezikovne sestave prebivalstva, in integriteto države. Vprašanje begunstva je povezano z lokalno, regionalno in mednarodno stanovitnostjo ter dogajanjem v mednarodni skupnosti. Države iščejo kompromis med potrebo po nadzoru svojih meja in potrebo po zaščiti beguncev, ki iščejo zatočišče znotraj teh meja. Vprašanje begunstva postaja vse bolj politično, saj množične migracije ustvarjajo notranjo nestabilnost, povzročajo napetosti med državami in ogrožajo mednarodno varnost (Malešič 2001, 227).

Shaw (1996, 30) se s trditvijo, da begunci v svetu predstavljajo varnostni problem ne strinja. Po njegovem mnenju begunci za državo ne predstavljajo vojaške nevarnosti, problemi, ki jih ti prinašajo z vojnih območij so predvsem upravni, gospodarski in socialni. Varnostno ogrožanje, ki ga povzročajo množične migracije beguncev je zunaj običajnega reagiranja obrambnega in zunanjega ministrstva. Pomembno je, da se z nevojaškimi viri ogrožanja varnosti ukvarjajo nevojaške institucije in da pri tem pomaga celotna mednarodna skupnost. Potreben je nov pristop k reševanju konfliktov, zunanji pomoči in notranjemu nadzoru. Dolgoročno gledano je edini učinkovit način za reševanju tega problema odprava vzrokov migracij s stabilizacija razmer v regiji.

Weiner (1990, 2–3) pri obravnavanju varnostnega vidika migracij ponudi dva okvira, ki se med seboj dopolnjujeta. Prvi se osredotoča na politiko držav do imigrantov z vidika njihove notranje stanovitnosti in mednarodne varnosti, drugi pa se nanaša na mednarodnopolitično ekonomijo, ki migracije razlaga s pomočjo globalnih neenakosti ter ekonomskih povezav med emigrantskimi in imigrantskimi družbami. Migracije so sestavni del procesa globalizacije v katerem zahodne države iščejo selektiven pristop: po eni strani spodbujajo prost pretok kapitala, blaga, idej in vrednot, zavračajo pa prost pretok ljudi ter sprejemajo strogo migracijsko zakonodajo. Selektiven pristop se kaže tudi v strukturi migrantov, ki jih sprejemajo, spodbujajo prihod višje izobraženih ljudi, zavračajo pa delavce, ki so manj izobraženi in nekvalificirani.

Zahod je dolgo spodbujal razpad socialističnih režimov na Vzhodu, ko pa je do njihovega razpada in posledično množičnih migracijskih tokov prišlo, ga je zgrabila panika, saj ti tokovi niso bili skladni s postindustrijskimi razvojnimi težnjami imigrantskih zahodnih družb. Ti

pritiski so na Zahodu povečevali ksenofobijo do imigrantov, ki je ogrozila njihovo integracijo. Evropa se je znašla pred dilemo – naj se zapre, ali invazijo migrantov dopusti. Izbrala je srednjo pot. Postsocialističnim srednjeevropskim državam (Poljski, Madžarski, Češki, Slovaški in Sloveniji) je Zahod namenil zaježitveno vlogo pri preprečevanju migracij z Vzhoda na Zahod. Te države so svoje predpise in politiko o beguncih in azilantih prilagodile zahodnoevropskim standardom. Zaostrile so kontrolo na mejah, usmerjeno predvsem proti ilegalnim migrantom in tistimi, ki do azila niso upravičeni. To naj bi omogočilo zaježitev begunskih tokov, ki so posledica nasilja v nekdanjih socialističnih državah. V zameno srednjeevropske države od Zahoda dobivajo nekatere olajšave: ekonomsko pomoč, sodelujejo pri urjenju njihove delovne sile in uslužbencev, ki se z begunci ukvarjajo ter omogočajo, da srednjeevropske države lažje vstopajo v pomembne mednarodne organizacije in se integrirajo v Evropo. Migrantska politika postaja vedno bolj mednarodna, saj mora upoštevati interese tako imigrantskih in emigrantskih držav kot tudi imigrantov. Slednjim je potrebno omogočiti življenje v socialni blaginji, jim zagotoviti možnost sodelovanja v imigrantski družbi, uveljavljanja pravic ter integriranja v družbo na temeljih tolerance. V zvezi z reševanjem begunskih problemov dve trditvi veljata za nesporni. Begunske probleme je potrebno reševati na mednarodni ravni, med ukrepi pa se je treba usmeriti na prewencijo, odpravo vzrokov begunstva ter preprečevanje in umirjanje tistih konfliktov, ki vodijo do političnih, socialno-ekonomskih in ekoloških katastrof (Klinar 1992, 778–781).

O povezanosti med varnostjo in migracijami (posebej begunci) se je oblikovalo večje število hipotez. Večina analitikov se strinja, da sodobni begunski fenomen vsebuje varnostne razsežnosti, za druge pa ti ne predstavljajo klasičnih varnostnih problemov, povzročajo pa kulturne, socialno-ekonomske in upravne težave. Nekateri analitiki izpostavljajo varnostne potrebe beguncev samih, drugi pa fenomen presojuje z vidika varnosti držav in širših regij, v katerih se oboroženi spopadi odvijajo. Najpogostejše so trditve, da migranti predstavljajo izziv integriteti in varnosti emigrantskih in imigrantskih držav, da ogrožajo identiteto in kulturo skupnosti v katero se zatečejo, da begunska politika posega v pomembne geopolitične in regionalne interese držav ter da so begunska taborišča tarča napadov oblasti in mesto novačenja različnih milic (Malešič in Žabkar 2014, 19).

4.1.1 Zaznavanje s strani političnih elit

Nemčija

Nemčija je leta 2015 sprejela največje število beguncev in migrantov do zdaj, hkrati pa zabeležila visoko rast števila napadov na begunske centre. Proti azilantom ne protestirajo le skrajni desničarji, ampak tudi ljudje, ki veljajo za povsem vsakdanje. Nemške oblasti priznavajo porast desničarskega ekstremizma, politiki pa dejanja usmerjena proti beguncem ostro obsojajo (TV Slovenija 2016a). Teroristični napadi v Parizu, ki so jih izvedli skrajneži iz vrst samooklicane Islamske države ter napadi v Kölnu, ko je nekaj tisoč opitih moških okradlo in spolno nadlegovalo več kot 500 žensk, so še bolj zaostрили razpravo o tujcih in beguncih. V Nemčiji se je zato vladna koalicija dogovorila o hitrejšem izgonu obsojenih tujcev. Ta bo možen tudi ob tatvinah, spolnih napadih, ugovarjanju policiji, izgnali pa bodo lahko tudi mladoletne. Težava je v tem, da Nemčija teh ljudi ne more izgnati, če s tem ne strinja država kamor jih pošilja, če tam ne spoštujejo človekovih pravic, ali če v njih divja vojna. Ukrepi vlade so potrebni predvsem za pomiritev javnosti (Bloomberg 2016). Skrajna desnica kölnske dogodke izkorišča za netenje sovraštva do tujcev. Organizirajo se skupine, ki napadajo tujce, gibanje proti islamizaciji zahoda Pegida in njene različice divjajo po mestih in pozivajo k izgonu vseh beguncev, muslimanska skupnost pa poroča o vse več grožnjah. Hkrati je vse več dokazov da so bili napadi v Kölnu organizirani in načrtovani. Nemčija je azilno politiko zaostřila, po teh dogodkih pa je do beguncev precej več odpora (BBC 2015). Nemška kanclerka Angela Merkel, kljub porazu svoje stranke na lokalnih volitvah v nekaterih zveznih deželah, še naprej brani begunsko politiko države in zavrača očitke številnih prebivalcev zaradi naraščajoče mednarodne grožnje. Čeprav je lani izjavila, da so vsi begunci dobrodošli, je Nemčija v prvi polovici letošnjega leta zavrnila 50 % več ljudi na meji kot lani. Njena vlada je sprejela vrsto ukrepov za zmanjšanje prihoda prebežnikov, njihovo integracijo in izboljšanje varnosti v državi. Država naj bi po seriji napadov pri katerih jih je bilo nekaj povezanih s skrajnim islamizmom, prepovedala nošenje burk ter hitrejšo deportacijo tistih prebežnikov, za katere bodo ocenili, da predstavljajo grožnjo varnosti. Striktno bi prepovedali tudi dvojno državljanstvo (RTVSLO 2016č).

Avstrija

Med države, ki so v EU najbolj obremenjene s prošnjami za azil, spada tudi Avstrija, ki je po dogodkih v Kölnu tudi sama zaostrila begunsko politiko. Vse več pozornosti namenjajo integraciji tujcev v avstrijsko družbo. Samo leta 2015 je v Avstriji za azil zaprosilo več kot 90 tisoč beguncev, od katerih je večina tam tudi ostala. Po točno določenem ključu so jih razporedili v begunske centre razpršene po vsej državi. Sprejeli so zakon, da mora vsaka dežela, vsaka občina sprejeti odstotek beguncev gledano na število lokalnega prebivalstva. Hkrati s porazdelitvijo so začeli s programom njihove integracije, saj je begunce treba čim hitreje naučiti jezika in jih zaposliti. Avstrija po vzoru Nemčije in Švedske, v beguncih vidi tudi priložnost za poživitev domačega trga delovne sile. Nekateri politiki begunsko krizo izkoriščajo za svojo strankarsko volilno promocijo, večinsko javno mnenje v Avstriji pa še vedno podpira vladno begunsko politiko. Res je tudi, da se z dogodki, kakršni so se zgodili v Kölnu, protibegunsko razpoloženje povečuje. Letošnjega maja je, zaradi poraza svojega strankarskega kandidata na predsedniških volitvah, odstopil avstrijski kancler Werner Faymann, ki je podpiral Angelo Merkel in njeno politiko odprtih vrat. Kasneje je sicer svojo retoriko ob vse večjem nezadovoljstvu javnosti spremenil, in se začel zavzemati za bolj striktno migracijsko politiko, za kar si je prislužil številne kritike znotraj stranke. V prvem krogu volitev je zmagal Norbert Hofer, kandidat skrajno desne Svobodnjaške stranke, drugega pa so zaradi nepravilnost razveljavili (The Guardian 2016). Avstrija je letošnjega avgusta še dodatno zaostrila pravila za vstop v državo. Kot preventivni ukrep ob morebitnem novem migrantskem valu so ob slovenski meji začeli postavljati informacijske centre, zeleno mejo med državama pa naj bi kmalu zamenjala ograja. Zaradi ilegalnih prebežnikov Avstrijci krepijo nadzor tudi na mejah z Italijo in Madžarsko ter povečujejo nastanitvene kapacitete za begunce. Eden od preventivnih ukrepov je tudi sprejem izredne azilne uredbe, v kateri so naštetih razlogi, zaradi katerih je potrebno zaječiti vstop novih prišlekov. Na prvo mesto vlada postavlja grožnjo ohranjanju javnega reda in zagotavljanju varnosti v državi. Ob tem našteva statistične podatke, med drugim, da je lani naraslo število kaznivih dejanj, ki so jih zagrešili prosilci za azil. Dodaja tudi, da ob tako velikem številu prosilcev za azil, ni mogoče zagotavljati kakovosti azilnega postopka. Kot razlog za ustavitev toka prebežnikov, uredba navaja tudi trg delovne sile, ki je zaradi odprtja za državljane iz novih članic EU že tako obremenjen. Izpostavlja tudi obremenitev zdravstvenega sektorja, preobremenjen bi lahko bil tudi šolski sistem. Prosilci za azil predstavljajo tudi izjemno veliko obremenitev proračuna (RTVSLO 2016b).

Slovenija

Prvi begunski val je Slovenijo dosegel 17. septembra. Madžarska je mesec kasneje zaprla mejo s Hrvaško in reka beguncev se je preusmerila proti Sloveniji, mejo je na dan prestopilo tudi do 15 tisoč ljudi. Odprla so se varnostna vprašanja in prvi varnostni korak je bil povečanje varnostnih pooblastil. Vojaki so patroljirali ob meji, pomagali pri sprejemu beguncev, varovali nastanitvene centre in postavljali tehnične ovire. Na vrhuncu krize je bilo pri delu z migranti vključenih 1070 policistov in 800 vojakov na dan. Spomladi, ko se je migrantski tok znova okrepil, se je aktiviral člen o izjemnih pooblastilih za vojake, ki so na meji ne le patroljirali, ampak tudi omejevali gibanje in sodelovali pri obvladovanju skupin (TV Slovenija 2016c).

Protibegunsko razpoloženje se vse bolj krepi tudi v Sloveniji, čeprav je pri nas ostalo le malo beguncev, ki hujših varnostnih incidentov niso povzročili. Več kot polovica Slovencev (največ med evropskimi državami) priseljevanju nasprotuje. Ljudje, ki so verni so bolj proti priseljevanju tujih delavcev kot pa ateisti. Podobno se izkazuje tudi za manj izobražene in starejše ljudi. Polovica ljudem z Bližnjega vzhoda ne bi pomagala, le 2 od desetih menita, da bi jim morali. Kot enega izmed posrednih vzrokov bi lahko videli ogroženost ljudi za svoje pozicije na delovnih mestih (TV Slovenija 2016c). Od začetka begunskega vala je slovensko mejo prestopilo skoraj pol milijona beguncev, po uvedbi dnevnih kvot, ki so jih uvedle države na balkanski poti, pa je njihovo število upadalo. Od več kot 600 prosilcev za mednarodno zaščito, je azil pri nas dobilo le 25 migrantov. Slovenija je tudi v okviru dogovora o preselitvenih kvotah begunce sprejela in se tako pridružila drugim devetnajstim članicam, ki pomagajo Grčiji in Italiji. Pri njihovem nameščanju ključno varnostno tveganje predstavlja prevelika koncentracija ljudi na enem mestu, zato mora država poskrbeti za varnost v objektih, kjer so begunci nameščeni, kar lahko izvaja s policisti ali drugimi varnostnimi službami (TV Slovenija 2016č). Kljub temu pa enotne evropske rešitve begunske problematike še ni na vidiku, saj države krizo rešujejo vsaka po svoje. Lansko poletje, ko je bil prihod beguncev in migrantov na evropska tla najbolj množičen, je schengenski sistem razpadel. Države so začele zapirati svoje meje ter zaostrovati azilno zakonodajo. Nekateri menijo, da Evropa s tem ukrepom krši mednarodne konvencije in ukinja individualno pravico do azila (TV Slovenija 2016a). Po marčevskem dogovoru med EU in Turčijo o zaježitvi migracij, se je prihod prebežnikov po t. i. balkanski poti skorajda ustavil, a se zato preusmeril na še bolj nevarno pot skozi Sredozemsko morje v Italijo (RTVSLO 2016a). Slovenski premier Miro Cerar je dejal, da se Slovenija pred migracijami ne bo zapirala, bo pa na

schengenski meji s Hrvaško strogo izvajala zakonodajo EU in ne bo dopuščala izjemnih humanitarnih prehodov, kot jih je v preteklosti. Dodal je, da bo Slovenija naredila vse, da pomaga državam, ki so na zunanjih mejah EU, v primeru povečanega prihoda ilegalnih migrantov pa je pomembno, da pri tem sodelujejo vse države članice. Ocenil je, da ta trenutek ni potrebe po zapiranju notranjih schengenskih meja (RTVSLO 2016c).

Države višegrajske skupine

Ograje na mejah in nestrpnost na vzhodu ter topla dobrodošlica na zahodu – tako bi lahko z enim stavkom opisali stanje v času migrantske krize na evropskih tleh. Ta je namreč Evropo razdelila na dva pola, podpornike in nasprotnike sprejemanja migrantov. Zahod na čelu z Angelo Merkel je, vsaj na začetku krize, begunce sprejemal, Vzhod pa je izbral restriktivno politiko. Med vzhodnoevropskimi članicami EU, so najtesneje povezane Poljska, Madžarska, Češka in Slovaška, ki so se leta 1991 v madžarskem kraju Višegrad povezale v višegrajsko četverico (v nadaljevanju V4). Tako naj bi te države krepile demokracijo in sodelovale pri vključevanju v EU in zvezo Nato. Njihovo sodelovanje je ves čas doživljalo vzpone in padce, enotno zavračanje sprejemanje beguncev pa je znova opozorilo na njihovo moč. Ko se je kriza poglobljala se je skupina V4 zavzemala za okrepljeno varovanje zunanjih meja EU, prioriteta zahodnjakov, predvsem Nemčije, pa je bila porazdelitev bremen. Zahod se je osredotočil na sprejemanje tujcev, in se šele nato vprašal, kaj naj z njimi storijo (Visegrad Group 2016).

Mnogi Evropejci v reakciji Vzhoda, da ravna defenzivno in ščiti le lastne interese, vidijo ksenofobijo, vendar je strah pred tujci, predvsem muslimani, povezan z zgodovinskimi okoliščinami. Madžarska je bila stoletja izpostavljena Turkom, države vzhodne Evrope imajo tradicijo izseljevanja in ne priseljevanja. Izkušnje z multikulturalizmom, kot ga pozna zahodna Evropa, te države nimajo. Pritok migrantov je za njih nov pojav in potreben je čas, da se temu prilagodijo. Voditelji V4 trdijo, da od pretežno krščanske in etnično homogene družbe, sprejemanja muslimanov iz Bližnjega vzhoda v tako kratkem časovnem obdobju, ni za pričakovati. Zahod se še vedno sooča s problemom integracije teh ljudi v družbo, četudi tam živijo že desetletja in so tja prišli po legalni poti – kar je še en razlog več, da si jih države V4 na svojim ozemlju ne želijo. Restriktivna politika Vzhoda in pomanjkanje solidarnosti, ovirata evropsko sodelovanje, kar zahodne države razburja. Nekateri evropski voditelji so že napovedali, da bi bilo potrebno takšne države kaznovati s tem, da bi jim v naslednjem proračunskem obdobju 2020-26 nameniti znatno manj sredstev (Visegrad Group 2016).

Do dodatne zaostritve razmer je prišlo, ko je Evropska komisija predstavila predlog o obveznih kvotah za premestitev beguncev iz dveh begunsko najbolj obremenjenih držav, Italije in Grčije, brez da bi se o tem posvetovali z državami članicami. Večina držav članic je preglasovala Češko, Madžarsko, Slovaško in Romunijo z odločitvijo, ki jih je praktično prisilila, da začnejo begunce sprejemati, zaradi česa sta se Madžarska in Slovaška pritožili na Sodišče EU. Poljska, osredotočena na predvolilno kampanjo, se je z večino sicer strinjala, a izrazila določene pridržke. Po mnenju mnogih je bila ravno uvedba kvot prelomna točka, da se je ideja o skupnem evropskem pristopu k migracijski krizi začela vse bolj odmikati. Kmalu po sprejemu odločitve je postalo jasno, da obvezen sistem kvot ne deluje, saj so v okviru programa premestili le nekaj tisoč od dogovorjenih 160 tisoč beguncev. Ker begunskemu toku ni bilo videti konca, je vse več voditeljev spremenilo svojo politiko, v takšno kakršno so države V4 zagovarjale že od samega začetka – da se je potrebno, bolj kot na sprejemanje beguncev, osredotočiti na varovanje zunanjih meja EU. Nekdanji Poljski premier, sedaj predsednik Evropskega sveta Donald Tusk, je že pred tem svaril, da »se ne moremo več pretvarjati, da je velik naval priseljencev nekaj kar si želimo in da je politika odprtih meja dobra izbira. Resnica je drugačna: izgubili smo sposobnost za zaščito meja. V tem smislu naša odprtost ni zavestna izbira, temveč dokaz naše šibkosti« (Visegrad Group).

4.1.2 Zaznavanje s strani medijev

Globalizacija, sploh pa globalizirana komunikacija in medijske kampanje so pospešili in olajšali migracije. V člankih, intervjujih, reportažah, komentarjih, pismih bralcev ipd. je mogoče identificirati percepcijo nacionalne varnosti in odnos med mediji in javnostjo. Tovrstni razpravi se je v vsakdanjem življenju težko izogniti. Spodbuja ustvarjanje novih groženj, opozarja na nenehne nevarnosti in med ljudmi širi paniko. Slednja predstavlja tudi značilen odnos do ilegalnih migrantov. Po drugi strani pa mediji z ustvarjanjem slike o boljšem življenju drugje, sami spodbujajo ilegalne migracije. Vedno aktualnejše postaja vprašanje, kako varni smo pred ilegalnimi migranti. Lahko pa se vprašamo tudi obratno, koliko so ilegalni migranti varni pred evropsko potrebo po novi delovni sili, nizko nataliteto oz. željo po hitrem zaslužku (Medica 2007, 127–128).

Leta 2014 je več kot 200 tisoč beguncev in migrantov prek Sredozemskega morja zbežalo na varno. Tisoče jih je zaradi prenatrpanih, nevarnih čolnov tudi utonilo. Tudi prvi meseci leta

2015 so kazali podobno sliko. Samo v aprilu je življenje izgubilo 1.300 ljudi. Javnost je bila ob tem ogorčena ter zahteval, da se število reševalnih akcij poveča. V tem obdobju so UNHCR in druge humanitarne organizacije, s pomočjo medijev poskušale pritiskati na evropske države, naj storijo več pri zaščiti in sprejemanju beguncev. Toda odziv medijev še zdaleč ni bil enoten. Nekateri so se pozivu pridružili, drugi pa so poročanje o povečanju reševalnih akcij zavračali. Da bi raziskali, zakaj so se mediji tako odzvali, je UNHCR naredil raziskavo v petih evropskih državah – Španiji, Italiji, Nemčiji, Veliki Britaniji in na Švedskem. Med državami so našli velike razlike v smislu virov, ki jih novinarji povzemajo (domači politiki, tuji politiki, državljani ali nevladne organizacije); v terminologiji, ki jo uporabljajo (begunec, migrant, prosilec za azil); kakšni so vzroki za tako veliko število beguncev ter navedene rešitve za zaježitev krize. V Nemčiji in na Švedskem je v člankih prevladoval izraz »begunec« oz. »prosiilec za azil«, v Italiji in Veliki Britaniji »migrant«, španski mediji pa so največkrat uporabili besedo »imigrant«. Ti temelji na katerih so se gradili vsi prihodnji članki, so pomembno vplivali na splošno razpoloženje v državi. Mediji so se razlikovali tudi po tem, kateremu vidiku krize so namenili največ pozornosti. Italijanski mediji so, napram ostalim državam zajetim v raziskavo, v največji meri poročali o humanitarnih vidikih krize. Članki o grožnjah (blaginji, kulturnih grožnjah) so prevladovali v Italiji, Španiji in Veliki Britaniji. Na splošno je bil švedski tisk beguncem in migrantom najbolj naklonjen, najbolj nenaklonjen pa v Veliki Britaniji. Desničarski mediji so bili v Veliki Britaniji še posebej agresivni v svojih protibegunskih kampanjah. To poročilo nudi pomemben vpogled v novinarsko kulturo posameznih držav, v obdobju aktualne migrantske krize. Ponuja tudi dragocene vpogled v zgodovino trendov poročanja (Cardiff School of Journalism 2015).

Glavne ugotovitve raziskave so naslednje (Cardiff School of Journalism 2015, 10–12):

- Obstajajo velike razlike v tem, kako mediji v različnih državah poročajo o prosilcih za azil in priseljevanju. Švedski mediji so o migrantih in beguncih poročali najbolj pozitivno, kljub temu, da močno podpro uživajo skrajno desni Švedski demokrati. Veliko pišejo o humanitarnih vidikih krize, malo je primerov, ko migrante obravnavajo kot grožnjo ter zagovarjajo bolj liberalen in human pristop Evrope do politike priseljevanja. V Veliki Britaniji je bilo poročanje o krizi najbolj negativno. Časopisa kot sta *The Guardian* in *Daily Mirror* sta bila migrantom najbolj naklonjena,

desno usmerjeni tisk pa prekomerno sovražen. Čeprav tisk v vseh državah zajetih v raziskavo vključuje portimigrantske poglede, so bili v Veliki Britaniji ti članki do beguncev še posebej negativno nastrojeni.

- Obstajajo velike razlike v poročanju znotraj posameznih držav. V nekaterih državah mediji, ne glede na politično usmerjenost (desni, levi, sredinski), poročajo na podoben način, spet v drugih se močno razlikuje. Najbolj homogeno poročajo v Španiji, Italiji in na Švedskem. Časopisi v teh državah so, ne glede na njihovo politično usmerjenost, nagnjeni k uporabi enake terminologije, poročajo o podobnih vidikih krize in podajajo podobne razlage in odzive. Največje razlike med levo in desno usmerjenimi mediji pa se pojavijo v Veliki Britaniji.
- Mediji so odziv EU na krizo označili za neustreznega, toda po njihovem je EU še vedo ključna institucija odgovorna za reševanje krize. Časopisi v Evropi se strinjajo, da se mora kriza reševati na ravni EU in ne na ravni vsake posamezne članice. EU je bila velikokrat predstavljena kot počasna, birokratska in razdeljena. Italija jo je videla kot nepripravljeno deliti breme iskalnih in reševalnih operacij ter sprejemati begunce in migrante. V Nemčiji in na Švedskem so kritizirali nezainteresiranost evropskih držav glede razdelitev migrantov. Švedski mediji so EU krivili za številne smrti beguncev pri prečkanju Sredozemlja.
- Stopnja do katere so prosilci za azil in imigracije predmet političnih sporov. Na Švedskem, v Italiji in Veliki Britaniji je izziv vladni politiki prišel s skrajne desne.
- Vzpon skrajne desnice je neenakomerno medijsko pokrit. V Nemčiji članki o vzponu skrajne desnice niso prav pogosti. Brez predstavnika v nemškem parlamentu skrajni desnici v Nemčiji primanjkuje medijske izpostavljenosti (to se je v letu 2016 sicer spremenilo). V Italiji ima skrajna desnica pomemben vpliv, na Švedskem pa je večje pojavljanje v medijih prinesel nedavni uspeh Švedskih demokratov na volitvah. Toda protipriseljenski argumenti skrajne desnice so bili s strani novinarjev močno kritizirani.
- Kako je bil konflikt predstavljen in kakšne rešitve so bile podane. Nemški in švedski mediji so o krizi poročali predvsem v smislu migracijskih tokov, ki so jih povzročile vojne ter kršitvi človekovih pravic. Drugo stran predstavljajo Velika Britanija, Italij in Španija, ki so se bolj osredotočile na kaos v Libiji in vlogo tihotapcev. Te države rešitev krize vidijo v gradnji zidov, uničevanju tihotapskih čolnov in stabilizaciji razmer v Libiji.

- Malo je napisanega o prednostih, ki jih imajo migranti za državo. Največ v Nemških in Švedskih medijih, ki so migrantom tudi najbolj naklonjeni.
- Lokalni okvir je ključnega pomena pri oblikovanju novic. To se kaže v tem, s katerega zornega kota novinarji napišejo članek. Lahko odraža način, kako je politična desnica sprejeta v medijskem diskurzu. Na Švedskem, skrajna desnica v medijih sicer dobi prostor, vendar ji je v večini primerov dodan še drugi politični pogled ali komentar novinarja.
- Napisano je bilo malo člankov, ki bi se osredotočali na odpravljanje dejavnikov, ki spodbujajo ljudi da zapustijo domove. Kljub dejstvu, da je bila kriza predstavljena kot vzrok konflikta, kršenja človekovih pravic ter v manjši meri ekonomske neenakosti, je bila pokritost teh vprašanj v medijih dokaj nizka.

4.1.3 Zaznavanje s strani ekstremnih desničarskih skupin

Pegida in AfD

Pegida (Domoljubni Evropejci proti islamizaciji Zahoda) je nemško politično gibanje s sedežem v Dresdnu, nekdanji Vzhodni Nemčiji, ki je svoje različice dobilo tudi v drugih državah po Evropi. Pripadniki se zavzemajo za zaostritev politike priseljevanja in ukrepe za prepoved vstopa v državo islamistom in verskim fanatikom, svoja stališča pa izražajo na protestih, ki jih organizirajo enkrat na teden. Njihove zahteve so, naj se Nemčija pri priseljevanju zgleduje po Kanadi, Švici, Avstraliji in podobnih državah, ki poskušajo upoštevati državne interese. Pegida opozarja, da zdajšnji politični eliti in medijem ne gre zaupati, ker ne storijo ničesar, medtem pa skrajni islamisti pridobivajo na moči. Uspelo ji je, da so se teme, ki jih načinja, uvrstile na dnevni red politike. Do sedaj namreč stranke v Nemčiji, ki zagovarjajo strožjo migracijsko politiko, niso dobile besede (RTVSLO 2015b). Na vzhodu Nemčije živi zelo malo tujcev, še manj je muslimanov in mnogi priseljenci se bojijo tamkajšnjih neonacističnih gibanj. Vse od začetka 90. let imajo Vzhodni Nemci občutek, da prav oni nosijo glavno breme združitve Nemčije. Prve študije so pokazale, da udeleženci shodov, ki jih organizira Pegida ne nasprotujejo islamu, temveč demonstracije dojemajo kot sredstvo za izražanje nezadovoljstva z državno politiko. Pegida se namreč zavzema za tiste probleme srednjega sloja prebivalstva, ki jih vladajoča politika praviloma zanemara – večanje brezposelnosti zaradi priseljevanja tujcev, naraščajoča kriminaliteta med priseljenci, zloraba socialne države, nacionalni ponos itn. (Iskreni 2015). Ko omenjamo

Nemčijo ne moremo mimo še ene skrajno desne politične stranke Alternativa za Nemčijo (AfD). Ustanovljena je bila pred tremi leti, kot protestno gibanje proti skupni evropski valuti. Verjamejo, da je Angela Merkel del velikega sistema, katerega cilj je migracije uporabiti kot orožje za uničenje Nemčije in Evrope, zato si želijo njen odstop. Lansko jesen je podpora stranki znašala le 5 %, po kölnskih napadih pa je pridobivala na priljubljenosti in se na marčevskih volitvah v treh zveznih deželah (Saška-Anhalt, Baden-Württemberg Porenje-Pfalsko) ni uvrstila nižje od četrtega mesta. Njihovo stališče je, da islam ne spada v Nemčijo, zavzemajo se tudi za prepoved gradnje mošej (Charalambous 2015, 43–47).

Nacionalna fronta

Nacionalna fronta je nacionalistična stranka Francije, ki vse večjo priljubljenost gradi na politiki, uperjeni proti priseljevanju in EU. Zavzema se za izstop Francije iz evro območja, zaprtje državnih meja in svari pred islamizacijo francoske družbe. Skrajna desnica je v zadnjih letih vztrajno pridobivala podporo ljudi tako z leve kot desne, in sicer z mešanico nacionalističnih politik in politik v korist socialni državi. Po terorističnih napadih v Parizu 13. novembra, je podpora stranki še dodatno narasla. Stranka uspešno širi svojo volilno bazo ter opozarja na večkrat zapostavljene delovne razrede Francije, ki jih ogrožata globalizacija gospodarstva ter priseljenska politika Francije. Predsednica stranke, Marine Le Pen, je obljubila, da bo v primeru zmage na predsedniških volitvah leta 2017, organizirala referendum o izstopu Francije iz EU. Po javnomnenjskih raziskavah naj bi se prebila v drugi krog volitev, kjer naj bi nato izgubila proti zmernejšemu kandidatu. Da bi si zagotovila glasove zmernih volivcev, je nekoliko omilila svojo rasistično in protisemitsko politiko ter, zaradi skrajnih stališč glede judov in holokavsta, zahtevala izključitev svojega očeta iz stranke. A kritiki pravijo, da se stranka v resnici od svojega rasističnega jedra ni kaj dosti oddaljila, ampak ga je le preusmerila na muslimane. Te očitke vodstvo stranke zavrača, saj naj ne bi napadali muslimanov kot takih, temveč zgolj muslimanske skrajneže, tiste, katerih prepričanja in vedenje ogroža unikulturno Francijo. V prvem krogu pokrajinskih volitev, decembra 2015, je stranka osvojila 27 % glasov, v drugem pa izgubila v vseh trinajstih regijah. V drugih krogih volitev v Franciji se sicer Nacionalna fronta tradicionalno slabše odreže (The New York Times 2016; RTVSLO 2015a).

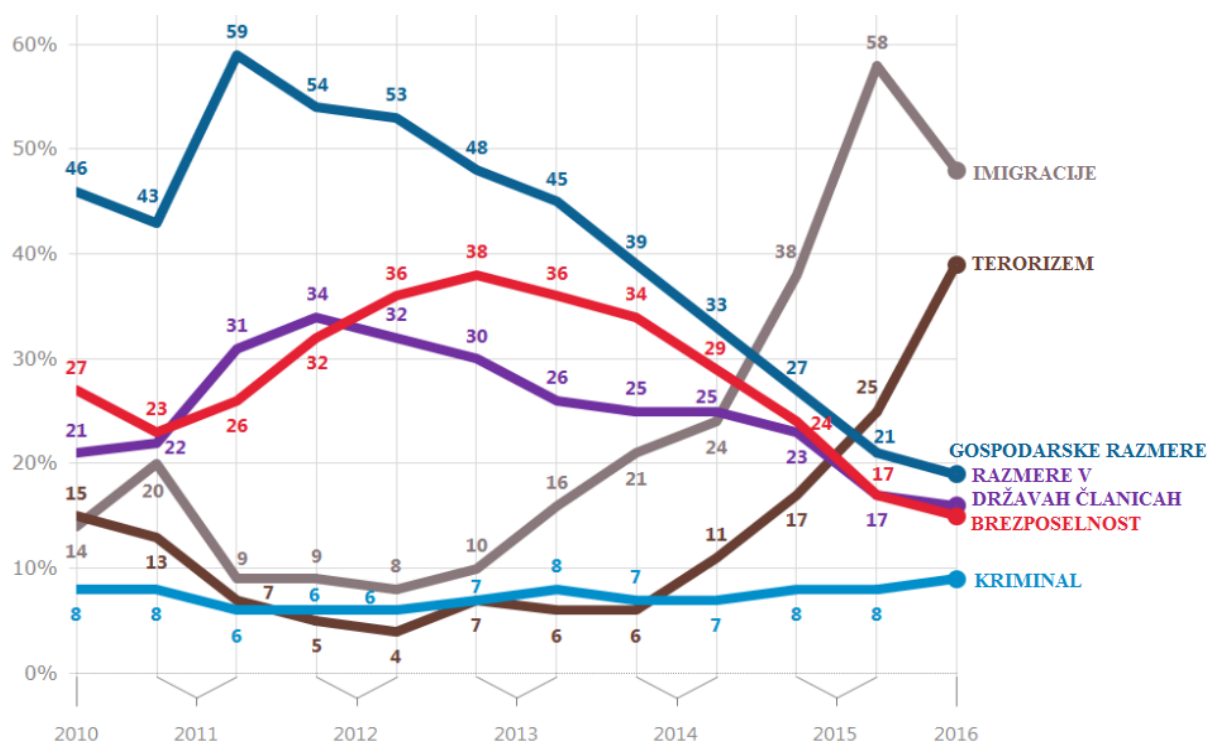
Jobbik

Jobbik je ena najuspešnejših skrajno desničarskih strank v EU. Od njenega nastanka, leta 2003, je postala vpliven akter v madžarski politiki, kot tudi vzor drugim radikalnim gibanjem po Evropi. Da bi omejila njen vpliv, je vladajoča stranka Fidesz spremenila način volitev. Tako je Jobbik kljub večji podpori na volitvah leta 2014, dobil manj sedežev v madžarskem parlamentu. Ostra je v svojih kritikah do Romov, ki jih na Madžarskem prebiva skoraj pol milijona. Napetosti med skrajno desnico in Romi trajajo sicer že več stoletij, po padcu komunizma pa so se še okrepili. Prehod iz planskega gospodarstva v kapitalizem je povzročil, da je veliko Romov izgubilo službe, to pa jih je prisililo, da živijo od državne socialne pomoči, kar je, zaradi velike brezposelnosti na Madžarskem, povzročilo še večje nezadovoljstvo med Madžari. Stranka je to izkoristila v svoj prid in s širjenjem sovražnega govora okrepila svoj položaj na politični sceni. Jobbik je vse od svoje ustanovitve muslimane zagovarjal, toda migracijska kriza in z njo vdor sirskih in iraških beguncev je stranko prisilila, da svojo politiko do muslimanov spremeni, če se želi obdržati v vrhu priljubljenosti. Danes stranka tekmuje s Fideszom, katera bo strožja do priseljencev. V nasprotju s tipično desno usmerjeno politično organizacijo, ki jo večinoma podpira nižji, revnejši sloj prebivalstva, Jobbik največjo podporo uživa s strani mladih, izobraženih moških, ki živijo v mestih. Postopoma je stranka priljubljenost začela pridobivati tudi med drugimi družbenimi sloji. V zadnjem času je nekoliko umirila svojo radikalno retoriko, s čimer želi javnost prepričati, da se je pomaknila bolj proti politični sredini, da bi si zagotovila glasove neopredeljenih volivcev. Ne zagovarja več izstopa Madžarske iz EU, meni pa, da je EU potrebno preurediti. Javnomnenjske raziskave kažejo, da je Jobbik druga najmočnejša stranka v državi s približno 20 % podporo (Charalambous 2015, 49–57).

4.1.4 Zaznavanje s strani prebivalcev

Katere so po vašem mnenju najpomembnejše zadeve, s katerimi se sooča EU?

Slika 4.1 Zadeve s katerimi se sooča EU.

Vir: Standard Eurobarometer 85 (2016, 5).

Po mnenju Evropejcev, sta največji težavi, s katerimi se sooča EU, imigracije (48 %) in terorizem (39 %). Če rezultate primerjamo z raziskavo »jesen 2015«, so imigracije izgubile 10 odstotnih točk, medtem ko so te največjo rast dosegle med pomladjo in jesenjo 2015 – takrat je kar 68 % ljudi odgovorilo, da jim največjo skrb povzročajo imigracije. Prvič od pomladi 2013 se je zgodilo, da je odstotek ljudi, ki jih imigracije skrbijo, upadel. Na drugi strani pa je terorizem doživel porast – iz 25 % »jesen 2015« na 39 % »pomlad 2016«. Od jeseni 2014 se strah pred terorizmom povečal za 33 %. Na tretjem mestu najdemo gospodarske razmere (19 %) – te skrbijo vse manj ljudi, saj je odstotek od pomladi 2012, znižal za kar 40 %.

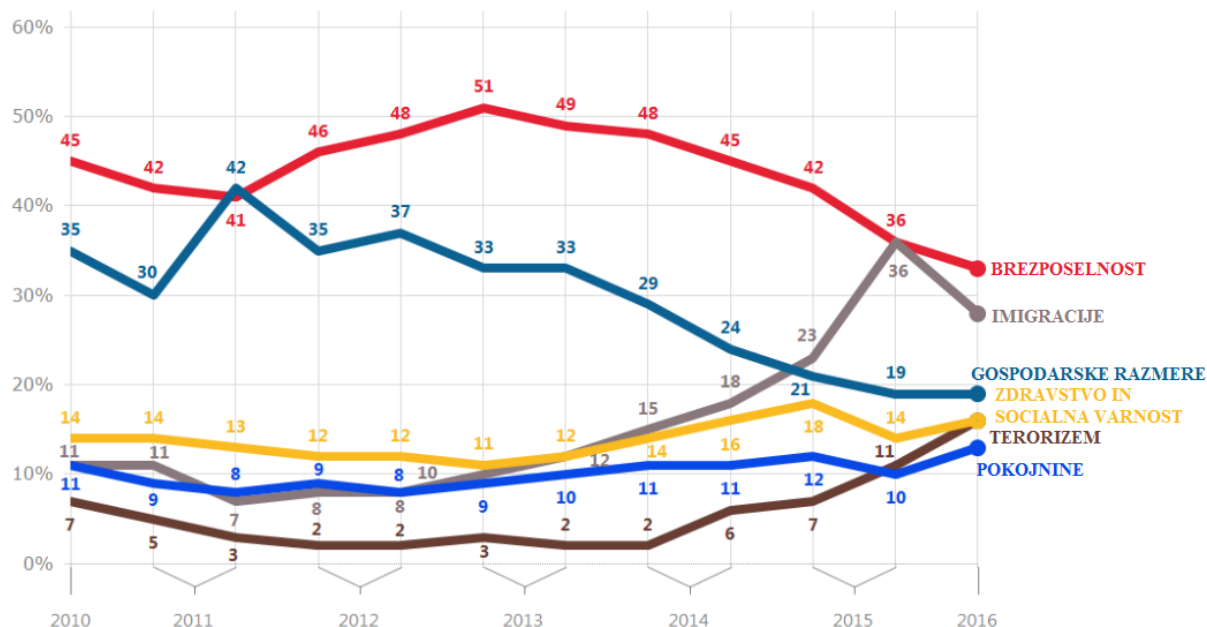
Imigracije v vsaki državi, razen na Portugalskem, zasedajo eno izmed prvih dveh mest. Za 20 evropskih držav, migracije predstavljajo največjo skrb – jeseni 2015 je bilo teh držav 27. S 73 % prednjačita Estonija in Danska (71 %), sledijo Češka, Latvija in Madžarska (67 %). Sedem držav migracije uvršča na drugo mesto, medtem ko so jih Portugalci uvrstili šele na peto.

Državljeni vseh evropskih držav, razen Grčije, so terorizem postavili na prvo ali drugo mesto. V osmih državah ta zaseda vrh tabele – Irska (50 %), Ciper (50 %), Romunija (49 %), Hrvaška (48 %), Luksemburg (47 %), Portugalska (40 %), Francija (39 %) in Španija (35 %). Na drugo mesto so ga uvrstili v 19 državah, v Grčiji pa na tretje.

Tretjo največjo skrb za prebivalce EU predstavljajo gospodarske razmere. V ospredju je Grčija z 39 %, kjer je ta problem na drugem mestu, v Španiji (29 %), Cipru (28 %) in na Finskem (25 %) pa na tretjem. Stanje javnih financ zaseda četrto mesto (16 %). Na Portugalskem več kot ena tretjina prebivalstva (34 %) to vidi kot drugo največjo težavo s katero se sooča EU. Na petem mestu sledi brezposelnost (15 %). Za Portugalsko to predstavlja tretji največji problem EU (28 %).

Katere so po vašem mnenju najpomembnejše zadeve, s katerimi se sooča vaša država?

Slika 4.2 Zadeve s katerimi se sooča vaša država.

Vir: Standard Eurobarometer 85 (2016, 9).

Tretjina Evropejcev (33 %) največjo težavo, s katero se njihova država sooča, vidi v brezposelnosti. Imigracije ostajajo druga najpomembnejša zadeva z 28 % - od jeseni 2015 so te izgubile 8 odstotnih točk. Prvo mesto zasedajo v devetih državah. Imigracije najbolj skrbijo prebivalce Danske (57 %), Nemčije (56 %) in Malte (50 %). Gospodarski položaj je tretji (19

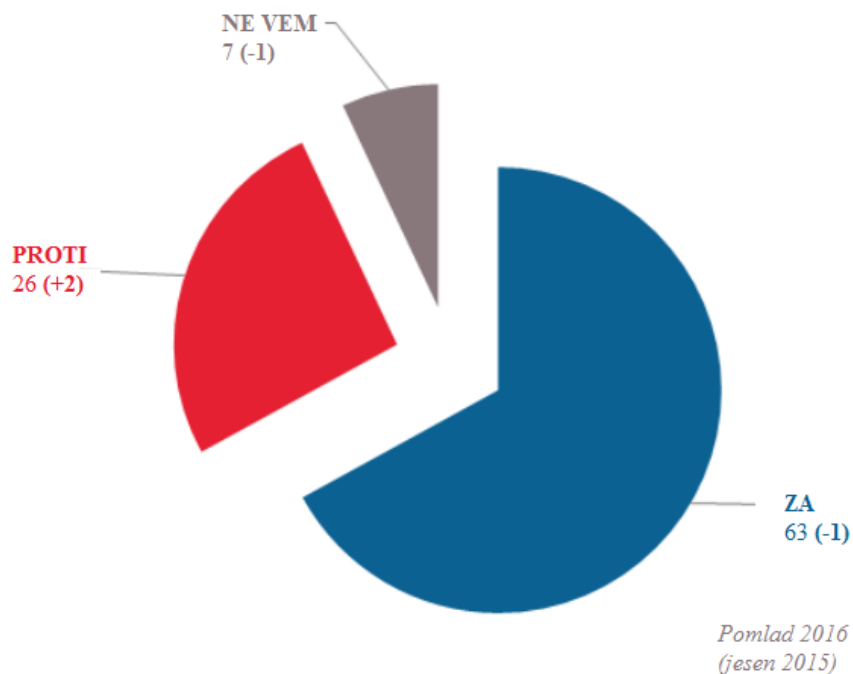
%). Četrto mesto si delita zdravstvo in socialna varnost ter terorizem (16 %). Terorizem je od lanske jeseni pridobil 5 odstotnih točk. V Belgiji (33 %) terorizem zaseda prvo mesto, v Franciji (30 %) in v Nemčiji (26 %) pa drugega.

Katere so po vašem mnenju najpomembnejše zadeve, s katerimi se soočate kot posameznik?

Na individualni ravni le malo prebivalcev skrbi imigracije in terorizem. Imigracije so s 15 % na tretjem mestu pristale na Danskem, na Malti in v Avstriji. Od vseh naštetih zadev, Evropejce najmanj skrbi terorizem. Ta je najvišji odstotek dosegel v Belgiji (11 %), Luksemburgu (7 %) in v Franciji (7 %). Terorizem se v nobeni državi ne uvršča na vrh razpredelnice.

Ste za ali proti skupni evropski migracijski politiki?

Slika 4.3 Skupna evropska migracijska politika.

Vir: Standard Eurobarometer 85 (2016, 35).

Da bi morala EU krizo reševati skupaj in poenotiti migracijsko politiko se strinja 67 % Evropejcev, vendar je podpora tej trditvi od lanske pomladi upadla za 6 odstotnih točk.

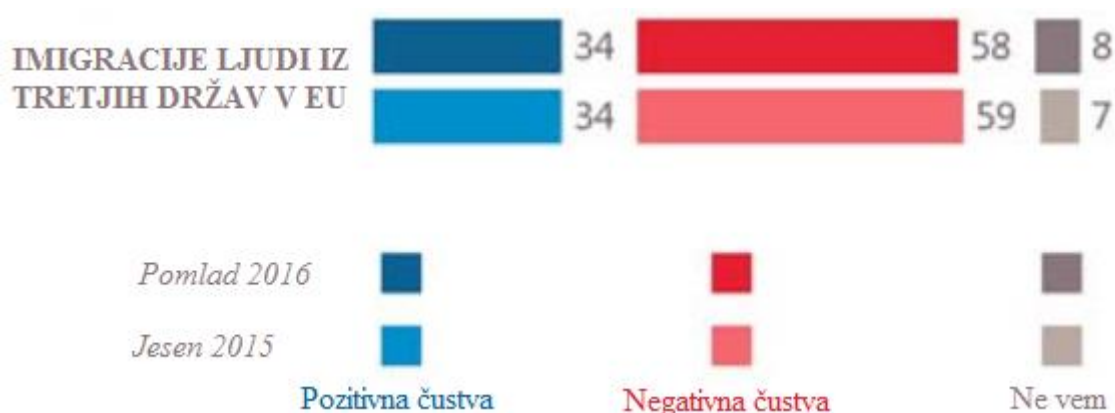
Stališče proti enotni migracijski politiki zavzema 26 % vprašanih, kar je za 6 odstotnih točk več kot v enakem obdobju lani. Odgovor »ne vem«, je ponudilo 7 % ljudi.

V 26 državah EU, več kot polovica vprašanih podpira skupno migracijsko politiko, najbolj v Luksemburgu in na Nizozemskem (81 %), sledita Španija (80 %) in Nemčija (79 %). Češka in Estonija sta edini državi, kjer se večina ljudi zajetih v raziskavo s skupno migracijsko politiko ne strinja. Na Češkem je proti 54 % (za jih je 41 %), v Estoniji pa 44% (za 42 %) anketirancev.

Podpora skupni evropski migracijski politiki se je od jeseni 2015, zvišala v 11 državah, najbolj strmo v Franciji (iz 64 na 71 %). Nespremenjena je ostala v štirih državah, znižala pa v trinajstih, najbolj opazno na Poljskem (iz 54 na 48 %) in na Madžarskem (iz 55 na 49 %).

Vam imigracije ljudi iz tretjih držav v EU, vzbudijo pozitivna ali negativna čustva?

Slika 4.4 Imigracije ljudi iz tretjih držav.

Vir: Standard Eurobarometer 85 (2016, 36).

Imigracije pri nekaj več kot tretjini Evropejcev (34 %), vzbudijo pozitivna čustva, večini pa negativnega (58 %). V kar 24 državah članicah so ljudje do imigracij negativno nastrojeni – jeseni 2015 je bilo takih držav 25. Kot najbolj negativne, imigracije vidijo v Latviji (86 %), na Slovaškem (84 %) in na Madžarskem (83 %). Pozitivni občutki pa prevladujejo na Švedskem (62 %), na Irskem (53 %), v Španiji (50 %) pa tudi v Luksemburgu, ki se je od zadnje raziskave pridružil skupini z 53 %.

Negativna čustva do imigracij so se v primerjavi z jesenjo 2015 znižala v 18 državah, najbolj v Luksemburgu, na Hrvaškem, v Sloveniji in Franciji. V osmih državah pa se je odstotek ljudi, ki do imigracij gojijo negativna čustva povečal, najbolj strmo v Romuniji in na Švedskem.

4.2 Ksenofobija ali sovraštvo

Prvi 10 tisoči begunci in migranti, ki so v Evropo prišli po balkanski poti, so bili večinoma sprejeti z odprtimi rokami. Razpoloženje ljudi pa se je od takrat, zlasti po terorističnih napadih v Parizu in dogodkih v nemškem Kölnu, spremenilo. V večini evropskih držav so begunci in migranti postali nezaželeni. Vse več je protestov proti njihovi namestitvi, predvsem v Nemčiji so se protesti sprevrgli tudi v nasilje. V Sloveniji do nasilnega zavračanja beguncev še ni prišlo, ljudje v mnogih slovenskih krajih pa so se množično uprli njihovemu prihodu. Postavlja se vprašanje, ali je strah pred migranti upravičen, ali pa le posledica naraščajoče ksenofobije.

Nemški filozof Wolfram Eilenberger opisuje, da sta vzrok za agresivnost ljudi strah pred begunci in sovraštvo do beguncev. Strah in sovraštvo nista enaka. Tudi napadi imajo dvojni pomen: izraz sovraštva do vsega tujega ter nizkotno, neprimerno sporočilo politikom, da se ljudje bojijo potujčevanja Nemčije. Ljudje, ki napadajo domove za tujce, niso le teroristi ali skrajni desničarji, napadajo jih tudi tisti iz sredinske civilne družbe. To je dokaz radikalizacije nemške družbe. Strah pred begunci izvira iz treh strani. Prva je, da se vsi zavedamo, da to ni konec begunske krize, ampak šele njen začetek. Zaradi preteklih izkušenj vemo, da se begunski tok šele začneja. Zato veliko ljudi, tudi tistih, ki niso sovražni do tujcev, skrbi obstoj sedanjega sistema. Drugi vzrok je, da ti begunci prihajajo iz muslimanskih držav. Predvsem muslimanski moški je po vsej Evropi postal strašen, demonski lik. To je posledica številnih domišljijjskih predstav, pa tudi dejanskih vzrokov, denimo terorističnih napadov v Franciji in drugih državah, ki so jih izvedli ali pri njih sodelovali pripadniki te vere. Tretji vzrok pa je strah pred izgubo lastnega statusa, pred pomanjkanjem in izgubo samospoštovanja. Veliko Nemcev, predvsem tistih, ki so po dohodkih in izobrazbi med najnižjimi 30 % bo morale s prišleki tekmovati na socialnem področju. Sovraštvo do tujcev je pogosto odraz sovraštva do samega sebe. Tujce sovražijo predvsem ljudje, ki niso zadovoljni s svojim življenjem, ki niso izpolnili lastnih sanj, ki nimajo dobrih obetov. To sovraštvo do sebe se prenese navzven, na

druge. Tujci, ki so najšibkejša skupina, so najprimernejša tarča. Begunska kriza skrbi veliko ljudi, tujce pa sovražijo tisti, ki so strah ustvarili in kultivirali že pri sebi (Spiegel Online 2016).

Družabna omrežja in spletni portali so zaradi incidentov, ki so se zgodili predvsem v Nemčiji, polni nepopolnih informacij, ki posledično širijo neutemeljeno sovraštvo do tujcev. Preko Egejskega morja je skozi Grčijo, od leta 2015, vstopilo skoraj milijon ljudi. Da bi kdo od njih zagrešil kakšno hujše kaznivo dejanje ni podatkov. Policijska poročila govorijo predvsem o pretepih med migranti in prerivanju s policijo. Če prihaja do incidentov, potem do incidentov prihaja med migranti samimi. Slovenska policija je od jeseni 2015 obravnavala 20 primerov kršenja javnega reda in miru ter 9 nasilnejših kaznivih dejanj. Strah je torej popolnoma neutemeljen. Protesti in vsesplošen razmah sovražnega govora je samo odsev vladne politike, ki je restriktivna. Drugače pa je v Avstriji, Nemčiji in na Švedskem, v državah, ki so končni cilj migrantov. Uboj humanitarne delavke, ki ga je zakrivil mladoletni prosilec za azil na Švedskem ter spolno nasilje na silvestrovo v Kölnu, sprožajo veliko pomislekov glede sprejemanja beguncev. Toda izmed 58 osumljencev so le tirje begunci, ki so v Nemčijo prišli leta 2015. Nekatere evropske države, kot sta Nizozemska in Norveška, že več let beležijo povišano stopnjo kriminala med potomci priseljencev tj. med prvo in drugo generacijo rojeno v Evropi. Ključna je torej dobra integracijska politika oz. politika vključevanja v družbo in povečevanje enakih možnosti za vse. Poskus pomirjanja ljudi skozi pogovor in vsaka dodatna informacija se zdita najbolj ustrezna rešitev. Strah ljudi pred migranti krepi tudi dejstvo, da je integracija v večini evropskih držav neuspešna. Problem Evrope pa je, da ne najde skupne rešitve (TV Slovenija 2016c).

5 ZAKLJUČEK

Državlјanska vojna v Siriji, ki traja že peto leto, je v beg za boljšim življenjem pognala na milijone ljudi. Proti Evropi se je sprožil val beguncev in migrantov na katerega nihče ni bil pripravljen. Evropske države so jih, v luči humanitarnosti in gostoljubja, sprejele in jim ponudile zaščito. Toda reka prebežnikov se ni umirila in kmalu je bila stara celina preplavljena s prosilci za azil. V strahu pred negativnimi posledicami, ki jih s seboj prinašajo begunci, so države ena za drugo prihode teh začele omejevati in v Unijo spuščati le »prave« begunce. Tukaj je pomembno razlikovati med pojmom migrant in begunec. Slednji se namreč na pot poda zaradi preganjanja, nasilja in vojn, migranti pa to storijo prostovoljno in se lahko, za razliko od beguncev, kadarkoli vrnejo nazaj v svojo matično državo. Po mednarodnem pravu morajo države beguncem zagotoviti azil in jih ne smejo vračati na območja, kjer bi bili ogroženi. Na mejah se je zato nabirala množica tistih, ki jim prošnja za azil ni bila odobrena, domov pa se niso želeli vrniti. Da bi njihovo nadaljevanje poti preprečili, so na mejah rastle ograje, policija in vojska pa sta izvajali poostren nadzor, znotraj in zunaj schengenskega območja. Balkanska begunska pot se je tako postopoma začela zapirati, a so iz Turčije v Grčijo prihajali novi in novi migranti. EU je zato s Turčijo sklenila dogovor o zadrževanju ilegalnih migrantov na turškem ozemlju. Tistim, ki bi vseeno uspelo pobegniti bi vrnil, za vsakega vrnjenega begunca pa bi EU sprejela enega po legalni poti. V zameno bo morala EU opraviti vizumsko liberalizacijo za turške državljane in pospešiti pristopna pogajanja za sprejem Turčije v EU. Takšno »barantanje« si je prislužilo številne kritike mednarodnih humanitarnih organizacij.

Hipoteza, ki sem si jo postavila na začetku, se je glasila, da množične migracije v trenutni krizi za vse vpletene akterje (politične elite, prebivalce, ekstremne desničarske skupine in medije) predstavljajo vedno večjo varnostno grožnjo. Večina analitikov bi se s trditvijo, da migracije predstavljajo grožnjo varnosti strinjala, do kakšnih ugotovitev sem prišla sama pa bom predstavila v nadaljevanju.

Za preučevanje zaznavanja migracij kot grožnje varnosti s strani političnih elit, sem si izbrala 4 države: Nemčijo, Avstrijo, Slovenijo in države V4. Nemčijo zato, ker je bila do beguncev najbolj odprta; Avstrijo zaradi začetne odprtosti in nato spremembe v politiki; Slovenijo, ki je najmanjša država skozi katero je potekal begunski val, ter države V4, za katere velja, da so do beguncev najbolj negativno nastrojene. Vse države so na začetku krize begunce sprejemale,

kajti razsežnosti begunskega vprašanja takrat še ni bilo možno napovedati. Avstrija, predvsem pa Nemčija sta bili za večino beguncev ciljni državi, Slovenija pa skupaj z Madžarsko le tranzitna. Nemčija, na čelu z Angelo Merkel, je ob podpori EU vseskozi zagovarjala politiko odprtih meja. Kritizirala je zaprtje balkanske begunske poti in svarila, da mora Evropa čimprej najti skupno rešitev. Tudi poraz njene stranke na lokalnih volitvah v nekaterih zveznih državah, ni spremenil njenega stališča do beguncev. Po kritikah, ki so prišle iz njene stranke in javnosti je politiko le nekoliko zaostрила. Drugače je bilo v Avstriji, ki je na začetku Nemčijo podpirala. Na predsedniških volitvah pa so ljudje izrazili svojo voljo in v prvem krogu največjo podporo namenili kandidatu skrajno desničarske stranke, zaradi česa je odstopil avstrijski premier. Slovenija kot tranzitna država, ni mela toliko problemov s prošnjami za azil, saj je od 600 vloženih prošenj, azil odobrila le 25 osebam. Slovenija zaradi sistema kvot, begunce sprejema tudi iz Italije in Grčije – skupno naj bi jih v Slovenijo prišlo nekaj čez 500. Premier Miro Cerar pravi, da Slovenija svojih meja ne bo zapirala. Verjetno pa se bo to, ob morebitnem novem navalu beguncev spremenilo. Mnenje voditeljev V4 do beguncev pa je izrazito negativno. Madžarska je bila prva, ki je ob meji postavila ograjo in se tako poskušala zaščititi pred invazijo z Bližnjega vzhoda. Te države na vsak način poskušajo begunce odvrniti, kar je povezano z zgodovinskimi dejavniki. Nobena od njih nima izkušenj s priseljevanjem oz. multikulturalizmom kot ga pozna Zahod.

V grobem lahko torej rečemo, da so politične elite s časom migracije začele zaznavati kot varnostno grožnjo. To se kaže v restriktivni politiki in zapiranju meja, pa tudi v volji volivcev. Ugotovila sem, da je bolj kot delitev držav pri sprejemanju beguncev na vzhod-zahod, pomembna zgodovinska izkušnja držav z migracijami in notranjepolitična ureditev posameznih držav. Države se do beguncev opredeljujejo predvsem glede na njihovo notranjepolitično stanje, ki ga opredeljuje javno mnenje. V tistih državah, kjer javno mnenje sprejema begunce, je tudi politika naklonjena njihovem sprejemanju. Kjer pa jim javno mnenje ni naklonjeno, ima tudi politika do njih negativen odnos.

Za preučevanje zaznavanja migracij kot varnostne grožnje s strani prebivalcev, sem uporabila ankete Eurobarometra, ki zajema podatke vseh držav EU. Anketiranci so odgovorili, da sta najpomembnejši zadevi s katerima se Evropa trenutno sooča, imigracije in terorizem. Odstotek vprašancev, ki menijo, da največji problem predstavljajo imigracije, se je od jeseni 2012 povečeval, vendar je v anketi izvedeni pomladi 2016 prvič začel upadati. Vzroke za takšen upad lahko pripišemo zapiranju meja na balkanski migrantski poti ter dogovoru med EU in Turčijo o vračanju vseh ilegalnih migrantov iz Grčije nazaj v Turčijo. Ilegalno

prehajanje meja se je tako zmanjšalo, s tem pa se je preusmerila tudi pozornost ljudi. Toda kako dolgo bo dogovor držal ni znano, saj Turčija grozi, da ga bo preklicala. Propad dogovora zna pomeniti, da se bodo migracije v jesenski izvedbi ankete, znova povzpele na prvo mesto. Drugi najpogostejši odgovor je terorizem, saj sta se do izvajanja raziskave pomladi 2016, na evropskih tleh zgodila dva hujša teroristična napada. 19. november je bil usoden za 137 ljudi v Franciji, 22. marca 2016, pa je v Belgiji v bombnem napadu na letališču in na podzemni železnici, življenje izgubilo 35 ljudi. Od takrat se je po Evropi zgodilo še več manjši terorističnih napadov zato menim, da bo terorizem v jesenski izvedbi ankete še pridobil nekaj odstotnih točk. Ljudje so na vprašanje, »s katerimi najpomembnejšimi zadevami se trenutno sooča vaša država?« na prvo mesto postavili brezposelnost. Drugo mesto zasedajo imigracije, terorizem šele petega. A terorizem kot resno težavo vidi vse več ljudi. Od lanske jeseni se je namreč odgovor terorizem povečal za 5 %. Vseeno pa ljudje na državni ravni terorizma toliko ne občutijo, saj so mnjenja, da se teroristični napadi večinoma dogajajo v velikih in vplivnih evropskih državah oz. mestih. Večina vprašanih meni, da so migracije skupni problem EU, in da bi se to vprašanje moralo reševati na evropski in ne na državni ravni. Podpora tej trditvi z meseci upada, povečuje pa se podpora reševanju tega problema na državni ravni. Pri skoraj 60 % anketirancev, imigracije iz tretjih držav v EU, vzbudijo negativna čustva. To lahko pripišemo kriminalnim dejanjem, ki so jih povzročili imigranti z Bližnjega vzhoda, Afrike in Afganistana. Trditve, da množične migracije za ljudi predstavljajo vedno večjo varnostno grožnjo ne morem potrditi, lahko pa to rečemo za terorizem, ki ga je z migracijami v zadnjem času vedno bolj povezan.

Ali ekstremne desničarske skupine migracije zaznavajo kot grožnjo varnosti, sem poskušala ugotoviti na podlagi štirih preučevanih desničarskih skupin, Pegida, AfD, Jobbik in Nacionalna fronta. Tem strankam in gibanjem je skupno, da so do tujcev zelo negativno nastrojene, zavzemajo se za izstop svojih držav iz EU, svarijo pred islamizacijo Evrope in na splošno zavračajo evropske vrednote. Skupine v migrantih vidijo nekoga, ki srednjemu sloju odžira delo, ki v državo vnaša kriminal in živi na državne stroške. S protesti so uspeli, da so se teme, ki jih načenjajo, uvrstile na dnevni red politike. Raziskave so pokazale, da udeleženci shodov ne nasprotujejo islamu kot takemu, temveč demonstracije dojemajo kot sredstvo za izražanje nezadovoljstva z državno politiko. Napadi na begunce imajo dvojni pomen: izraz sovraštva do vsega tujega ter sporočilo politiki, da se ljudje bojijo potujčevanja. Podpora javnosti tem strankam je še dodatno narasla po terorističnih napadih in vse več kriminalnih dejanjih, ki so jih zakrivali pripadniki islama. Desno usmerjene stranke največ podpore

uživajo s strani srednjega sloja družbe, vse več podpornikov pa dobivajo tudi iz drugih slojev. Prišla sem do ugotovitve, da večina desničarskih strank ob bližajočih se volitvah, začenja umirjati svojo protibegunsko retoriko, s čimer si poskušajo zagotoviti glasove zmernih volivcev. Stranka Jobbik je npr. muslimane na začetku svojega nastanka celo zagovarjala, ko pa je prišla kriza in so videli, da migrantom javno mnenje ni naklonjeno, so svojo politiko spremenili, da bi se obdržali v vrhu priljubljenosti. Ekstremne desničarske skupine v svojem jedru migracije zaznavajo kot grožnje varnosti, vendar se lahko njihova politika spremeni, glede na to kakšno javno mnenje prevladuje v državi. Kot sem že omenila, če javnost ni naklonjena migracijam, potem bo imela tudi politika do njih negativen odnos.

Pri preučevanju medijske percepcije migracij kot grožnje varnosti sem uporabila raziskavo šole novinarstva v Cardiffu, ki je poročanje medijev na temo migrantske krize raziskovala v petih evropskih državah, v Veliki Britaniji, Nemčiji, Italiji, Španiji in na Švedskem. Na splošno lahko rečemo, da migracije kot grožnjo varnosti mediji zaznavajo različno. Razlike v medijskem poročanju se pojavljajo tako med državami, kot znotraj držav. Najbolj pozitivno o migrantski krizi poročajo na Švedskem, kljub temu, da močno podporo javnosti uživa skrajno desna stranka Švedski demokrati. Na Švedskem in v Nemčiji je na temo prednosti, ki jih za državo predstavljajo migranti napisanega največ, v drugih državah pa tega ne zasledimo prav pogosto. Najbolj negativno poročanje o beguncih in migracijah zaznamo v Veliki Britaniji. V nekaterih državah je usmerjenost medijev na leve, desne in sredinske bolj izrazita, v drugih pa so bolj homogeni v smislu uporabe enake terminologije, poročanja o podobnih vidikih krize, podajanja podobnih razlag in odzivov. Največje razlike med levo in desno usmerjenimi mediji se pojavljajo v Veliki Britaniji, kjer so tisti desno usmerjeni do beguncev še posebno sovražni. Vsem medijem je skupno, da so odziv EU na migrantsko krizo označili za neustreznega, vendar ji še vedno pripisujejo vlogo ključne institucije pri reševanju krize. Tudi vzpona skrajne desnice ne pokrivajo v enaki meri. V Nemčiji, kjer skrajno desne stranke nimajo predstavnika v parlamentu, je ta vidik zelo slabo medijsko izpostavljen. Drugače je na Švedskem, kjer Švedski demokrati dobivajo vse večjo podporo javnosti. Nemški in Švedski mediji o krizi poročajo predvsem v sklopu kršitve človekovih pravic in migracijskih tokov z Bližnjega vzhoda. Velika Britanija, Italija in Španija pa se bolj osredotočajo na migracije iz Libije in vlogo tihoapcev. Mediji imajo lahko s svojim načinom poročanja velik vpliv na zaznavanje groženj varnosti v državi, zato je pomembno, da o krizi poročajo z vseh zornih kotov, dobrega in slabega.

6 LITERATURA

1. IV. Ženevska konvencija o zaščiti civilnih oseb med vojno. 1949. Dostopno prek: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/INTRO/380> (3. avgust 2016).
2. Ambrož, Matjaž, Dominika Švarc in Vasilka Sancin. 2009. *Mednarodno pravo oboroženih spopadov*. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje.
3. Bade, Klaus J. 2005. *Evropa v gibanju: migracije od poznega 18. stoletja do danes*. Ljubljana: Založba / *cf.
4. BBC. 2015. *Why are thousands of Germans protesting and who are Pegida?* 13. januar. Dostopno prek: <http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/30694252/why-are-thousands-of-germans-protesting-and-who-are-pegida> (4. avgust 2016).
5. --- 2016. *Why is EU struggling with migrants and asylum?* 3. marec. Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-europe-24583286> (3. marec 2016).
6. Bloomberg. 2016. *Germany Tightens Asylum Rules as Merkel Stems Refugee Flow*. 25. februar. Dostopno prek: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-02-25/germany-tightens-asylum-rules-as-merkel-seeks-to-stem-refugees> (3. marec 2016).
7. Cardiff School of Journalism. 2015. *Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries*. Dostopno prek: http://www.media-diversity.org/en/additional-files/UNHCR_Cardiff_University_Report_on_EU_Press_Migrants_Coverage_201415.pdf (8. september).
8. Charalambous, Giorgos. 2015. *The European Far Right: Historical and Contemporary Perspectives*. Dostopno prek: http://file.prio.no/publication_files/cyprus/Far%20Right%20Report.pdf (7. september 2016).
9. *Dopolnilni protokol k Ženevskim konvencijam o zaščiti žrtev nemednarodnih oboroženih spopadov*. 1977. Dostopno prek: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/INTRO/475?OpenDocument> (3. avgust 2016).
10. European Commision. 2016. *Standard Eurobarometer 85*. Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/PublicOpinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/surveyKy/2130> (2. avgust 2016).

11. European Parliament. 2016. *Reception of female refugees and asylum seekers in the EU*. Dostopno prek: <http://www.asylumineurope.org/sites/default/files/resources/ep-study-germany-female-asylum-seekers.pdf> (2. avgust 2016).
12. Grizold, Anton. 1999. *Obrambni sistem Republike Slovenije*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
13. I am Syria. 2015. *Conflict Background*. Dostopno prek: <http://www.iamsyria.org/conflict-background.html> (25. maj 2016).
14. IOM. 2011. *Glossary on Migration*. Dostopno prek: <http://www.epim.info/wp-content/uploads/2011/01/iom.pdf> (3. avgust 2016).
15. Iskreni. 2015. *Islam: problem ali izgovor?* 23. januar. Dostopno prek: <https://iskreni.net/druzba/aktualno/165610-pegida.html> (12. marec 2016).
16. Klinar, Peter. 1976. *Mednarodne migracije: sociološki vidiki mednarodnih migracij v luči odnosov med imigrantsko družbo in imigrantskimi skupnostmi*. Maribor: Obzorja.
17. --- 1992. Mednarodni migracijski trendi in begunci iz Bosne in Hercegovine. *Teorija in praksa* 29 (7/8): 773–784.
18. *Konvencija o beguncih Organizacije afriške enotnosti*. 1969. Dostopno prek: <http://www.unhcr.org/45dc1a682.html> (3. avgust 2016).
19. *Konvencija o statusu beguncev*. 1951. Dostopno prek: http://www.unhcr-centraleurope.org/_assets/files/content/resources/pdf_si/refugee_convention/1951_Convention_status_refugees-svn.pdf (3. avgust 2016).
20. Loescher, Gil. 1992. *Refugee Movements and International Security*. London: The International institute for strategic studies.
21. Lohrmann, Reinhard. 2000. Migrant, Refugees and Insecurity. Current Threats to Peace? *International Migration* 38 (4): 3–22.
22. Malačič, Janez. 2003. *Demografija: teorija, analiza, metode in modeli*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
23. Malešič, Marjan. 2001. *Varnostna razsežnost begunskega fenomena*. Dostopno prek: http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2001/p5_2.pdf (4. september).
24. --- 2012. Teoretske paradigme sodobne varnosti in okolje kot varnostno vprašanje. *Teorija in praksa* 49 (2): 264–282.
25. --- in Anton Žabkar. 2014. Nevojaški viri ogrožanja Sredozemlja. *Annales, Series Historia et Sociologia* 24 (1): 13–26.
26. Malkki, Liisa H. 1995. Refugees an Exile: From »Refugee Studies« to National Order of Things. *Annual Review of Antropology* (24): 495–523.

27. Medica, Karmen. 2007. Sodobne migracije in dileme varnosti. *Socialno delo* 46 (3): 125–133.
28. Prezelj, Iztok. 2001. Grožnje varnosti, varnostna tveganja in izzivi v sodobni družbi. *Teorija in praksa* 38 (1): 127–141.
29. --- 2002. Ogrožanje nacionalne varnosti Republike Slovenije in vključevanje v NATO. *Teorija in praksa* 39 (3): 426–441.
30. *Resolucija o imigrantski politiki Republike Slovenije* (ReIPRS). Ur. l. RS 40/93. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=19938> (3. avgust 2016).
31. RTVSLO. 2015a. *Marine Le Pen na sojenje zaradi protimuslimanskih opazk*, 20. oktober. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/marine-le-pen-na-sojenje-zaradi-protimuslimanskih-opazk/376779> (25. marec 2016).
32. RTVSLO. 2015b. *Razkol v Pegidi vodil do nastanka novega gibanja*, 29. januar. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/svet/razkol-v-pegidi-vodil-do-nastanka-novega-gibanja/357099> (23. februar 2016).
33. --- 2016a. *Največja reševalna akcija pred obalo Libije: rešenih 6.500 ljudi*, 30. avgust. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/najvecja-resevalna-akcija-pred-obalo-libije-resenih-6-500-ljudi/401509> (30. avgust 2016).
34. --- 2016b. *Sporni avstrijski načrt za ustavitev begunskega toka*, 7. september. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/sporni-avstrijski-nacrt-za-ustavitev-begunskega-toka/402185> (17. september 2016).
35. --- 2016c. *Avstrija prebežnike z zelene meje na lastno pest vrnila v Slovenijo*, 12. september. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/avstrija-prebeznike-z-zelene-meje-na-lastno-pest-vrnila-v-slovenijo/402529> (12. september).
36. --- 2016č. *Nemčiji se po seriji napadov napoveduje prepoved burk*, 10. avgust. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/begunska-kriza/nemciji-se-po-seriji-napadov-napoveduje-prepoved-burk/400019> (15. avgust 2016).
37. Shaw, Martin. 1996. *Civil society and media in global crises: representing distant violence*. New York: Pinter.
38. *Spiegel Online*. 2016. *Das Ende der Lebenslüge*, 11. januar. Dostopno prek: <http://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/fluechtlinge-das-ende-der-lebensluege-a-1071077.html> (1. september 2016).
39. *Syrian Refugees*. 2016. Dostopno prek: <http://syrianrefugees.eu/> (14. avgust 2016).
40. *The Guardian*. 2016. *Austria has a proud history of helping refugees – but for how much longer?* 10. junij. Dostopno prek:

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2016/jun/10/austria-refugees-migration-crisis-eu> (13. junij 2016).

41. The New York Times. 2016. *Europe's Rising Far Right: A Guide to the Most Prominent Parties*, 13. junij. Dostopno prek: http://www.nytimes.com/interactive/2016/world/europe/europe-far-right-political-parties-listy.html?_r=1 (3. september 2016).
42. *The Telegraph*. 2015. Germany dominance over as demographic crunch worsens, 1. junij. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/finance/economics/11644660/Germany-dominance-over-as-demographic-crunch-worsens.html> (7. junij 2016).
43. --- 2016. Why does Russia support Syria's Bashar al-Assad? 12. februar. Dostopno prek: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/syria/11919242/Why-does-Russia-support-Syrias-Bashar-al-Assad.html> (25. marec 2016).
44. TV Slovenija, 1. program. 2015a. *Globus*. Ljubljana, 10. september.
45. --- 2015b. *Globus*. Ljubljana, 24. september.
46. --- 2016a. *Globus*. Ljubljana, 3. marec.
47. --- 2016b. *Globus*. Ljubljana, 17. marec.
48. --- 2016c. *Tarča*. Ljubljana, 3. marec.
49. --- 2016č. *Tarča*. Ljubljana, 19. marec.
50. Ullman, Richard H. 1983. Redefining Security. *International Security* 8 (1): 129–153.
51. UNHCR. 1998. *Guiding Principles on Internally Displaced Persons*. Dostopno prek: <http://www.refworld.org/docid/3c3da07f7.html> (31. avgust 2016).
52. --- 2016a. *Temeljni dokumenti UNHCR*. Dostopno prek: <http://www.unhcr-centraleurope.org/si/viri/konvencije/konvencija-o-beguncih.html> (5. avgust 2016).
53. --- 2016b. *Pogled UNHCR: »begunec« ali »migrant« - kaj je pravilno?*. Dostopno prek: <http://www.unis.unvienna.org/unis/sl/pressrels/2015/unisinf513.html> (3. avgust 2016).
54. Visegrad Group. 2016. *V4 turning heads in Europe's refugee crisis*, 3. maj. Dostopno prek: <http://www.visegradgroup.eu/v4-turning-heads-in> (10. maj 2016).
55. Weiner, Myron. 1990. *Security, Stability, and International Migration*. Dostopno prek: http://web.mit.edu/ssp/publications/working_papers/WP-90-2.pdf (14. avgust 2016).